

העולם הזה

מהדורת חירום

השבועון המצויר
לאינפורמציה

מס. 694 / שנה 14 / ס' אדר א' תשי"א / 15.2.1951

מספר
100
מחיר

זוהי מהדורת חירום.

במשך שבועיים הביטו בקנאה עובדי העתונות היומית אל עבר העתונות השבועית, שהופיעה בתבניתה הרגילה, בעוד שהיומיים ירדו למהצת תבניתם. אולם באותה שעה הועמד בספק עצם קיומם של השבועונים — במשך חודש ימים לא נתקבלה כל הקצבת ניר, פקידים שהיו נפשו משכו בכתפיהם, יעצו להם „לשאול גיר מאת אלה שעוד יש להם...“ המו"לים התרוצצו בבתי הדפוס, שעוד שרדו בידם שרידים קטנים, נכנסו לחבובז גדולים על ניר, מבלי לדעת אם העתון יוכל להופיע בשבוע הבא.

השבוע כלו כל הקצין, ואגודת השבועונים החליטה, כי כל השבועונים יופיעו כתבנית מוקטנת ב־4 עמודים. מכה זו, שירדה על השבועונים, פוגעת ברבבות קוראים, אשר השבועון, הנקרא בשלושה בסוף השבוע, הוא בעיניהם המקור העיקרי לאינפורמציה מקפת על הנושאים בעולם ובמדינה.

לעתונים נשקפות סכנות כספר: כבר נמסרה הודעה, כי מחירי הגיר יעלו כדי 50% חמרי הגלם, המשמשים את העתון, עלו בחודשים האחרונים 25% עד 100%. הויתור על שארית המודעות — מקור ההכנסה העיקרי של השבועונים בעולם — קורע חור נוסף בחקציה העתונות.

אחר שהעולם הזה (691, 692) פירסם את הודעתו על בתי הסוהר, הוצפה המערכה במבול של מכתבים — ההגבה החזקה ביותר, שהיתה עד כה למאמר מסוים, פרס לפרוטסאגה על הירי החללי (העולם הזה 678).

בכל זאת התענינה המערכת (וקוראים רבים) דוקה בהגבתו של ציבור, המהיזה מעוט זעיר בין קוראי העתון: ציבור האסירים. הגהלת בתי הסוהר לא נתנה, אמנם, לגליונות אלה לחזור לתחומי בתי הסוהר (מטעמים מובנים ומוצקים), אולם בכל זאת נודעה על האסירים פרטי הפרוטסאגה, שעברו בתאים כפה לאוון.

יום אחרי פרסום החלק השני של הפרוטסאגה, הופיע במערכת צעיר בן 17, ששחרר חצי שעה לפני כן מבית הסוהר ביפו, שם ישב 35 יום בעון עבירת תנועה (שהיגה בלי רשיון ותקיפת השוטרים שאסרו אותו). בצאתו מבין החומות, בא האסיר לשר למערכת, כדי למסור דרישת שלום מטעם שאר האסירים, להודות להעולם הזה על סיפורו, ולהוסיף כמה פרטים מאלפים השופכים אור על נקודת ההשקפה של האסירים. בין השאר מתאר הצעיר, בחוריישיבה לשעבר, כיצד משחית בתי הסוהר את הנוער המוכנס אליה. הנה סיפורו:

„אחרי פסה"ד הביאו אותי ליפו. ישבתי יומיים בתא הבידוד. אחר כך נכלאתי בתא מס' 14, היוע כהדר התורכים, מכיון שרוב הושביו עולים חדשים מתורכיה. שם ראית בפעם הראשונה חשוי, שהוגנב לתוך בתי הסוהר. האסירים שידלו אותי, ואני טעמתי בפעם הראשונה את הטעם המשכר.

כעבור 5 ימים הועברתי לחדר הילדים, שהיה או בתא מס' 6. התא נועד לקלוט 6 איש, וישבו בו 14. אי אפשר היה לרדת בלילה מן המטה, כדי ללכת לבית השימוש (שהיה בתא, נפרד ע"י מחיצה נמוכה), מבלי לזרוק על ראשם של האסירים, שישנו על מזרונים על הארץ.

הילדים היו מדברים כמעט רק בקללות, מכים איש את חברו וניכר היה, שכולם פושעים מעצורים. לכן ביקשתי את מנהל בתי הסוהר להחזיר אותי לתא של מבוגרים, שהיו פחות מושחתים. לבסוף העבירו את כל עברייני התנועה והשוק השחור לפני תאים מיוחדים (מס' 6 ו-10), שם ישבתי עד שחרורי.

מתיחסים אל האסירים כאל כלבים. אחדים מן הסוהרים מכים את האסירים, ככל העולה על רוחם: כדי לגלות מקור של סיגריות או גפרורים, כעונש על פניה, שאינה מוצאת חן בעיניהם, בעד דיבור בשעת האוכל, או אי ההחזקת הידים על הגב בשעת הסידול בחצר.

לעומת זאת, ישנם כמה סוהרים, המתיחסים אל האסירים כאל בני אדם. בין אלה בולטים הספרדים.

בבתי הסוהר שוררת הומוסקסואליות במידה ניכרת. נערים אחדים עושים זאת תמורת סיגריות, תמורת סיגריות יכול אסיר למצוא גם חבר שיכבס את בגדיו, ישטוף את רצפת תאו, ועוד.

אין זה נכון שקיים מגע כל שהוא בין אסירים ואסירות, כפי שסיפר העולם הזה האסירות לא הורשו מעולם להשתתף בהצגות קולנוע. כשהועברה אסירה אל מרפאה, דרך חצר האסירים, הכנסו כל האסירים לגיהנום. רק לפעמים שומעים את קול שירתן של האסירות מן האגף השני, הגובר על המולת הים.

בשיצאתי מבית הסוהר קבלתי רק פתקה של שלוש שורות, המאשרת כי ישבתי בבית הסוהר ושחררתי באותו יום. יצאתי לרחוב בלי פרוטה בכיס... העולם הזה עזר, כמובן, לאותו צעיר מהומם להתגבר על משברו הראשון. אם יעזר סיפורו, לעורר בלב הקוראים מחשבה על השפעת בתי הסוהר על הנערים הכלואים בו ולוא גם במקרה שיכול היה לקרות לרבים, הרי היתה העבודה כדאית.

ה ש ע ר

ערב אחד הזמינה פסנתרנית תל אביבית לביתה כמה ממכריה, יודעי מוסיקה, מבקרים מושבעים לקונצרטים וכדומה, והשמיעה באוזניה כמה קטעים מעל גבי תקליטים. היו אלה, לדבריה, הקלטות חדשות של רובינשטיין וקורטו. שמעו המבנינים והתפעלו. אמר אחד: „מיד מרגישים הרגעש ממש!“ באש של רובינשטיין. אמר שני: „את רובינשטיין אכיר בכל תו, יש לו תפיסה יחידה במינה.“ אחר כך נוגן תקליט של קורטו והאזרחים החלו להשוות: לנתח את ההפרש בגוונים, את „השקפת העולם המוסיקלית“ השונה, האופינית לכל אחד משני גדולי הפסנתר. כשאך נסתיימה הנגינה, נשמעו מעל התקליט מלים עבריות: „מטערים מאד לאכזב את הקהל הנכבד, אך זו היתה נגינתה של דינה אברך...“ אחד „המומחים“ הסמיק, השני בירך את המוסיקאית בעלת ההומור, השלישי התענין במיוחד, איפה יוצרה מכונת ההקלטה... דינה אברך, 24, החיזית עתה לבמת הקונצרטים, היא מכל הבחינות כוכב בעצם עליות. „חזורת“, משום שבחודש מאי 1948 האפילה הקפופוניה של המרגמות על המוסיקה של שופן, דינה, ששהתה אותו זמן באירופה, בנסיונה הראשון של „הכיבוש הגדול“, חזרה לבסיה -- תל אביב. למרות דמותה הנורבגית, היא צברית מאה אחוז: ברגש, בדיבור, בהליכות, נשקה היה — הפסנתר, היחידה — שרות תרבות. זה היה מספק מבחינת המשימה, פחות מספק מנקודת ראות אמנותית (פסנתרים מהרכוש הנטוש, באך לחיילים עייפים, גרשוין לפני בטהובן).

גם לפני המלחמה, הבריקה דינה בכשרונה ויכולתה הפסנתרנית (קונצרטים גם שרות השידור, התזמורת הפילהרמונית, רסיטלים). עתה, בשלב השני, היא מתכננת לקונצרטים חדשים וכמובן, חושבת שוב על... חוץ לארץ. „אין מה לעשות...“ אומרים האמנים.

הופעתה בחודש שעבר בקואצ'רטי (עם תזמורת קול ישראל, ירושלים) הפגינה מחדש את כשרונה ויכולתה. בשבת הבאה תופיע דינה אברך כמוזיאון תל אביב, (ראה פזור המוסיקה). הפעם בריטל לשל פסנתרנים ביחד עם נרשון ירצקי, הפסנתרן הירושלמי הרציני. דינה אומרת, שהיא משתגעת למוסיקה מודרנית. „הלואי ויכולתי לנגן תכנית שכלה מודרנית, אבל אני מפחדת, שלא יבוא קהל“. הפעם תנגן מוצרט — שומן — רחל. גם הם שותים משה... מתלוצצת הפסנתרנית.

קאוויאר קומוניסטי

למהוגי נתקלתי בהעולם הזה (692) בידיעה, אשר לפיה הבאתי מצרפת 2 מ"ו ודות עם מאכלים צרפתיים וקאוויאר קומוניסטי.

מי כמוני יוכל להעריך את ההומור קל-הכנסים והיקר. אך במקרה זה, גרם לי הדרר אינצידנט רבות. ידידי דורשים

בתוקף את חלקם בשתי המזודות, ואשתי קוצפת: „היכן החבאת את הקוויאר?“ — ולפיכך אבקשכם לתקן את טעותכם: לא הבאתי, לא שתיים ואפילו לא מזודה אחת עם מאכלים צרפתיים. ומכל תוצרת גסטי רנונומיה סובייטית, הידועה לי ב"ה היטב, אחרי שנות נדודי בברית המועצות — הקוויאר הוא הדבר האחרון המושך אותי. ד"ר יודים מרגולין, תל אביב.

ספר לעורכים הרעבים של העולם הזה, אחד שאכל את המענדלים, שלא הובאו.

עז השער.

לא די לכם, שהפכתם תמיד את תמונת השער מימין לשמאל, כך שהמצולמים בשער כותבים ואוכלים בידם השמאלית אלא, כעת, העולם הזה (692) הרחקתם לכת, והפכתם את תמונת השער, כך שאני וגם חברי, כאשר החזקנו בתמונת השער, מיד הפכנוה. יחזקאל חנוך, ירושלים.

נמו כל העולם, מרגישה אנדרה ז'ן בטוב, כשהיא עומדת על הראש.

הבו לנו גברים בשער! ודחילכם, קצי יותר דומים לבני אדם מאשר „פיפי“, וקצת למטה מגיל 90. אל תעקצו חזק יותר מדי, ואמרו לרוחתי, שתחליף את שמלתה. אני מוכנה להשאל לה אחת.

רחל, קרית מוצקין. המדשל מיטו (העולם הזה 693) הוא בן 59 בלבד.

המין היפה?

כמעט שבועות רצופים, שאחם מפרס מים על שער השבועון רק בנות. „ההסכמה הכללית“ היא שהן המין היפה. ולא היא! אמר שופנהאואר: יצור זה, נמוך הקומה, צר הכתפיים, רחב המתניים וקצר הרגליים — רק השכל הגברי המעורפל ביד יצר המין יכול לקרוא אותן בשם המין היפה.

יעקב צרפתי, ירושלים.

המזלזלה בעיני הערבים.

מסתבר שמוחמד אליג'עברי, ראש עיריית חברון (העולם הזה 692), אינו חסר חוש הומור. אפשר פשוט להתפעל מצחקן קנה האופן בו בודק ראש עיריית חברון מהו של מקלע „ברון“ הוא מסתכל בו בעין אחת וקוצץ את השניה. כידוע, אפשר לבדוק את הקנה אך ורק באם הוצא מהמקלע.

משה כרמי, ברניסט לשעבר. מה אין עושים למען הרושם?

דו"ח על בתי הסוהר.

אולי אוכל לקבל כתובת אסיר, כדי לשלוח לו עתונים. רבים היו עושים כמוי, ני, לו היה עתונכם יום „מבצע בידור וקריאה“ למען האסיר.

אברהם שלום, ירושלים.

הקורא אברהם שלום, וקוראים אחרים, הרוצים לעשות כמותו, יכולים לשלוח עתונים לפי הכתובת: ועדת התרבות, בית סוחר תל מונד.

לא הייתי מאמין, שבמדינת ישראל קיים מנהג ברברי, כמו זה המקריח את האסיר רים לעשן בכריעה.

משה הזחמני, רמת גן.

בזמן המנדט קיים היה מוסד (בתל מונד), שאלי נשלחו ילדים פושעים, ועם תום תקופת המנדט, נשלחו רבים מן הילדים לבתייהם. מדוע לא תבקר במקום זה ותראו,

שהמקום מתאים בהחלט לילדים, הנמצאים בבתי הסוהר. ברכה כהן, טבריה. המוסד על יד תל מונד קיים כמוסד פתוח, וכל המוסדות מסוג זה, הוא משי פיע על הנוער לרעה. השופטים אינם חפצים לשלוח נערים, שבצעו פשעים רציניים למוסד פתוח זה.

תרדת האומה.

יש ועצבת גדולה, עד כדי אימה, תוקפת אותך דוקה בימי גיל ורגנים. המדינות משתררת בתדירותך ומועצות אותך עד לאבוד המשקל, בחינת אוי לי מיצרי ואוי לי מיוצרי, ואתה נקלע בין תקוה ויאוש, בין התלהבות ושממון, ללא מוצא.

אלה שחיו ברוכישרונות וצמאים לחיים נפלו במערכות, בעוד אביהם פור-הים, וכבר הם נשכחים. ערי ישראל, אשר גדלו וגבולותיהן פרצו צפונה ונגבה, היכן הם עצוי הזכרון לאלה אשר קדשו אותן בדמם? מדוע יתנוססו בנינים בני שבע ועשר קומות, ועדיין אינה מודקרת הד-האחת, אשר תזכיר במצעים מסמרי-שער ומרוממי-נפש, ותנציח את האתמול, הקרוב כל כך?

אפשר למצוא משפחות של בנים והורים, קרובי החללים — אלמנות וטפם, שהם שקועים בזיון ורעב, אימת חוסר עבודה, קשיים ויסורים, בהשגת תמיכה מקצצת, אכן, משהו אינו כשורה אצלנו...

כל איש בישראל, כל מפקד ושר, ידע נא: אם בנינו ובנותינו הלכו ואינם, הרי בשביל כל בית ישראל יצאו למלחמה, ובש-ביל כל בית ישראל נפלו — וכל בית ישראל צריך להתאבל עליהם ולזכרם.

אב שכול, ראשון לציון.

להפסיק את העליה?

בהעולם הזה (692) ציטטתם את דברי ד"ר ברנשטיין בצורה בלתי הוגנת. יכול הקורא לחשוב, שד"ר ברנשטיין הציע לכ-נסת להפסיק את העליה. ד"ר ברנשטיין לא הציע כלל וכלל להפסיק את העליה, אלא הזהיר שאם הממשלה תמשיך בשיטה הכלכלית הנוכחית תחליש העליה את המדינה.

יחודה ויים, רחביה, ירושלים.

דברי מר ברנשטיין לפי רשימות הכנסת. „אנו צריכים לזקק את עמדתנו (במקור למצב הבינלאומי)... (לגבי עמדתנו הכלכלית) אני לוקח על עצמי לפעמים את התפקיד של אפיקורס... אינני יודע אם העליה ברגע זה מחזקת את עמדתנו או מחלישה אותה... לא הייתי מתבייש אילו הייתי מאמין, שצריך לצמצם את העליה... חלק גדול מחברי הממשלה המאמין בכך ואינם מעיזים לומר זאת... אני סוּעֵן כי בפולטיקה כלכלית אחת אפשר לקלוט את העליה... הפסקה שניה באה כתגובה לקריאת בנינים מצד „חרות“, בפי פולטיקה קאי מנוסה כמד ברנשטיין מצדיקה ציטטה זו את מסקנת עורך הכנסת של העולם הזה, כי היתה זאת הפעם הראשונה, שהועלתה בכנסת באופן מעשי האפשרות להפסיק את העליה כפתרון למשבר הכלכלי-רומי, רותי.

תמהה אני כיצד מצאה רותי את התייירים ויכלה לקרוא מהם את הדולרים (העולם הזה 692), בו בזמן שאני כבר שבוע שלם מחפשת אותם — ואיני מוצאת. אולי ייעצו לי רותי או דוש איפה נמצא יצור זה הנקרא תיר, כי לא נשארו לי שום הילדים. הנעלה. פנינה חנוך, ירושלים.

הסל מקשיבים

ראיתי כמו עיני.

שומר החזק.

כשנמאס לנו לחיות במשטר הצנוע, ומשרד העליה טרב לתת לנו אסדת נסיעה „לחול“, החלטנו (אשתי ואני) לנסוע לנצרת. השוטר הערבי, ליד המח"ס, לא העמיד קשיים בפנינו, וכעבור רגעים מספר ישבנו ליד שולחן ערוך במסעדה.

אחרי ארוחת דשנה (קבב, שישליק, סלטים, משקאות) שדמתה יותר לחלוטין חשב העבר הלא רחוק, נטענו חזרה. בהתחשב עם המחסום, לא קנינו מאומה.

ליד המחסום עצרנו השוטר, ערך בדיקה קפדנית בכל המכונית, ובקול חמוד שאנג, „האם יש לכם קפה, ביצים, נעלים, או בדים?“ ענינו בשלילה.

השוטר התכופף ולחש לאשתי: „אולי את רוצה לקנות נקודות לנעלים?“ בעל סיפור זה מתתיהו ארזי מירושלים זכה בפרס של 5 ל"י.

ה'ירדן

מלחמה ועיריה

בקול נפץ אדיר נכנסו השבוע היחסים בין מדינת ישראל והממשלה הירדנית לשלום השלישי. אחרי השלב הראשון (מלחמה) והשלב השני (שביתת נשק) החלה עתה המלחמה הקרה.

היה ברור מראש, כי אם לא ייחתם חוזה שלום — ובתנאים הנוכחיים לא היו כל סיכויים לחתימת חוזה כזה — ישרור בגבולות ישראל מצב ממושך של מלחמה ועיריה; וכל זמן שבעיית הפליטים לא תירשם, ימשיכו ערכים לעבור את הגבול בשני הכיוונים: — לשם ביקורים, השתקפות, שדידה, רצח, או בדרך-גדודים ממחנה פליטים אחד למשנהו.

כמו כן ברור, כי פעולות-בסתן מצד ישראל, למניעת הסתננויות, תגוררנה אחריהן פעולות-נשק מצד הערבים. ופעולות נשק, בדרך כלל, עלולות להביא לפעולות נגד.

עד עתה התלוננו שני הצדדים על הפרת סעיף זה או אחר של חוזה שביתת הנשק: ישראל פלשה לאזור נהרם; הגלינו חסות את כביש אילת; השרירות להר הצופים עוכבו; הכביש לבית-לחם נשאר חסום. עתה הוגשה תלונה מסוג חדש: כוחות ישראלים חדרו אל תוך שטח ירדני (לפי דברי הירדן), פוצצו שלושה בתים בכפר ערפאט ליד ירושלים, הרגו 12 איש ופצעי

פביחה גוקפן, רביפרן
הבריגדה צהלה

עו 18 אחרים. יומיים אחרי כן, נתקבלו הלונות דומות על חזית הירדן לשטח ירדני.

פעולות אלו גרמו בעיני הקהל כתגובה ישירה למעשי אלימות, שבוצעו בזמן האחרון ע"י לגיונים או סמטנים מהירדן, בתכיפות מוגברת, בעיקר בירושלים וסביבתה.

תלונת הירדן נתקבלה, צורפה לחיק התי-לונות, הגדול והולך, של ועדת שביתת הנשק המשותפת והענין הוקפא, כי שני הצדדים מתעקשים: "קודם אני!" בינתים, נשיא ארים הילדים ברוג, וזוממים מזימות.

איראן

"מי ישאל?"

במשך ערב אחד, נשכחו כל הדאגות לקול צלילי התזמורת וצחוק קהל המוני. המאורע הגדול: טקס הנישואין של מוחמד רזא פחלי השח הפרסי, עם נשיא ראייה אספנדיארי. לפני חודש נדחה הטקס בגלל מחלת סוראיה.

ע"י נישואין אלה, עם בתו של השייך אספנדיארי, ראש שבט הבכתיארי, החזק, השוכן בהרי הצפון, מקוה השח לייצב את מעמדו גם בקרב משפחתו וגם בארצו.

השושלת הנוכחית נוסדה לפני 75 שנה ע"י רזא פחלי, סמל לשעבר בצבא הפרסי, שעלה לגדולה בתמיכת האנגלים והודח על ידי אחרי-כך, בשנות המלחמה הקודמת בשל נטיותו לצד הגרמנים. ואת העובדה הזאת, לא שכח איש — גם לא השח.

עסק פרטי. באיראן קיים מנגנון ממי

שלי מסופק, הדומה בכל למדינות אחרות, אבל המדינה מנוהלת כעסק הפרטי של כמה משפחות — בראשן משפחת רזא. המגלים, בתי-הנבחרים הפרסי, אינו אלא אוסף של בעלי-בתים ואנשי חצר, המתחרים בקבלת שוחד, ובחשדנות.

המגלים חושש להקנות סמכויות לממשלה ולכן אינו מאשר תקציב שנתי. במ"קום זה, הוא מעביר כל חודש חוק, המאשר את החלק השנתי-עשר של התקציב. מובן כי זה שולל מן המנגנון הממשלתי כל אפשרות תכנון של פעולה איזו שהיא.

על אחת כמה וכמה שהמנגנון הוא מוגר פח ולבתי-רעיל, כזה של איראן.

השח, הנמנה על העשירים המופלגים במדינה (נכסיו כוללים למעלה מאלף כפרים, של 25,000 תושבים) אינו בטוח במיוחד. בשנת 1946, עמד לצידו אחמד קא ואם אל-סולטאנה, המדינאי הטוב ביותר באיראן, שהיה ראש הממשלה בעת המשבר הקומוניסטי, וכבש את אורב-יגאן מידי מורדים. השח לא יכול להשלים עם השפעתו הגדולה של קאואם והאחרים, שעורר בקרב הקהל הרחב. הוא סילק אותו, והיום מבכה המדינאי הזקן (בן 75) את כל זמנו במזימות להפיל את אדונו.

הצליח יותר מדי. אחרי קאואם, באה שורה של ממשלות חלשות, שרבים מבין חבריהן מונו בהשפעת הנסיכה אשר-אף היפה, אחותו של השח, האהבה לפחות במשרות גאות, את המוצאים חן בעיניו. שאיפתה הגדולה להשפעה, של הנסיכה אשר-אף, נתקלה במכשול הראשון, כאשר שר אחיה ביקש מאחותו השניה, הנסיכה שמש, למצוא למענו אשה מתאימה.

צעדו השני: בחירת חברו, עלי רומרה, שהצטיין כראש המטה של הצבא האיראני, להיות ראש ממשלה. למרות תלונות ש"עלי כבדו 75% מזמנו, כדי להפך את מזימות אויביו", הצליח ראש הממשלה להשלים מידי מסוימת של סדר בהנהלת עניני המדינה.

הוא הצליח עד כדי כך, שעורר את חשדו של השח. לנכח הפופולריות, שקנה לו הפך השח אויבו. רומרה הוכרח לקבל לי-ממשלתו שני שרים — נגד רצונו, חסיבתו הישנה בצבא סופחה למשמר המלכותי, ורוב חברי רומרה בצבא הועברו לתפקידים אחרים. ועתה דורשת אשר-אף את סילוקו של רומרה ומינויו על סוהילי, שגריר איראן בלונדון, וידידה הותיק לראשות ה"ממשלה.

חזרה על טעות. בכל הענינים האלה סוכל, כמובן, העם. עושרה העיקרי של איראן הוא הנפט, והארץ נהנית ממנו רק בעקיפין, ע"י תשלומי חברות זרות, שקיבלו זכויות ממשלתי על שדות. הנפט, כאשר לפני 4 חודשים, נפתח משא ומתן בין ה"ממשלה ובין חברת הנפט האנגלית, על העלאת שיעור התשלומים, ולו האיראנים תקוה רבות בתוצאות. וכאשר לפני חודש ימים חתמה חברת הנפט האמריקאית על חוזה חדש עם איבן אל-סעוד, הנותן לממשלה הסעודית 50% מרווחי החברה, עמדו האיראנים ביותר העלף לדישוחיהם.

אך תפיסת האנגלים במסחר אינה מודה עם המושגים האמריקאים. הם חוזרים על אותה טעות, שעשו באר ישראל: במ"קום להסכים לשנינויים גדולים — האנגלים אולי לאינטרסים המדיניים — ולהביא טיח את עצמם לזמן יותר ארוך, סירבו להענות לבקשות איראן, למרות לחץ האמריקאים הממוניניים, כי אזור זה יישאר בהשפעת המערב.

משחק מופרכ. תגובתה של איראן לא איחרה לבוא: בנובמבר נחתם חוזה מסחרי על סכום של 20 מיליון דולר בין איראן וברית המועצות; בוטלה הרשור שניתנה מקודם לאמריקאים, להעביר את שידוריהם מעל תחנות בארצן וכאשר של גיע, לפני שבוע, המשלוח הראשון של ציוד צבאי (15 טנקים שרמן ו-18 תותחי-שדה) אמריקה התחייבה לשלוח מזמן, הת-עוררה דעת-קהל מנוגדת, מחשש הכעס הרוסי, העלול להתעורר בעקבות המשלוח הזה.

רצונה של איראן, להצטרף אל המחנה המערבי, לא הביא כל תוצאה ממשית במ"שך חמש השנים האחרונות. איראן החליטה לשוב אל התכסיס הישן: לשחק בני-גודים בין שני הגושים הגדולים בעולם.

הארץ גדולה והררית; הצבא כ-150,000 חיילים, מצויד בנשק אמריקאי, שנקנה מ"עודפי מלחמת העולם השניה וכולל טנקים

בינוניים, ארטילריה, אירוני-קרב ויחידות צי קטנות. הוא אינו מסוגל להגן על ארצו מפני כל התקפה רצינית.

שאיפתם של האיראנים עתה, היא לת"פוס את המקום שפונה ע"י תורכיה, שנטשה את עמדתה הניטרלית, כבימי-מלחמת העולם השניה, הצטרפה בגלוי לגוש המערבי. ע"י ויתורים קטנים לצד זה או לשני, ע"י סחירות ואומים פוליטיים, מקוה הממ"שלה להתחזק מעמד נייטרלי במלחמה.

כשנשאל רומרה השבוע לפרש את עמדת ארצו, השיב האיש הידוע בנטייתו למ"ערב: "אנחנו איננו יכולים לצדד באיזה צד שהוא. עלינו להשאר מחוץ לכל התסי-בוכת הזאת". ומיד נשמעה התגובה ב"חוב: "מי ישאל אותנו בכלל?"

תורכיה

הפתרון: כידון

הבריגדה התורכית בקוריה צהלה. במ"שך הקרבות האחרונים, הספיקו אנשיה לי-הוכיח, כי התורכים לא איבדו את תכונותיהם המלחמתיות. וכתוספת מרוממת, הגיעה גם הידיעה שסביחה גיקסן, בתו הב"אומצת של קמאל אתתורק, רבי-סרן בחיל התעופה התורכי מצטרפת לכוחות או"ם בקוריה (העולט הזה 693). וטובה מכל היתה הבשורה, כי בקרוב תגיע עוד ברי-גדה תורכית, בת 4000 חייל, שתשלח למ"לא את שורות או"ם הפרוצות בקוריה. לכל בעיותיהם בשדה הקרב, מצאו ה"תורכים פתרון פשוט: מצמידים כידון לר"בה ומסתערים. אך את סוד הצלחתם כל"חמים, משייכים האמריקאים לחם היוצא ממאפיות חיל האספקה האמריקאי. גם הגרמנים, בני-בריתם הקודמים של התור"כים, סברו כי החייל התורכי הוא חייל מצוין, אחרי שסעד את לבו כראוי.

אכן, ברשימת המסמכים, בארכיון הצבא האמריקאי, על קרבות קוריה, מופיעה ה"תשדורת הבאה: מאת. מפקד הבריגדה התורכית אל חיל ההספקה — האויב התי-קיף, אנחנו התקפנו. שלחו עוד לחם."

מצרים

הראשון נשכח

בפעם הראשונה, הוכרח השם נרימן סאדק, בעתונות ובתחנות השידור המצריות, אחרי שהעתונות העולמית הפכה את הענין לשע"רוריה עסיסית, הצטרפה העתונות המצרית — באיחור של שנה — לתאורי הרומנטיקה המלכותית. רק הטון, כמובן, היה שונה. רדיו קהיר הקדיש למאורע — הודעה רשמית מחצר המלך על אירוסין בין פארוק (31) וגרימן (16) — שידור גלגה של רבע שעה בו תוארה משפחת סאדק כאחת המשי-פחות החשובות ביותר במצרים, למרות שאינה משפחה אצילה. אלא-הראם, העתון המצרי הבלתי-תלוי החשוב ביותר במצרים, מתאר את פארוק כ"מלכנו הדימוקרטי" שירד אל העם למצוא לו בת-זוג.

נרימן פארוק, ארוסה
המלך ירד

החוגים הרשמיים נהגו כאילו הרומן אך התחיל. מוצטאפ אל-נחאס, בהכרזה סומבית הגיש למלך את ברכות ממשלתו וברכות העם ואיחולו למלכ. אך איש לא הזכיר את זרי, הדיפלומט המצרי באו"ם שהיה ארוסה הראשון של נרימן. ובזוילה שקטה בסביבת קהיר יושבת, עם שלוש בנותיה, אשה שאף היא נשכחה — פרידה, אשתו הראשונה של פארוק.

הליגה

ישראל לא הוזמנה

בשנת 1946, כינס הפנדיט ג'ואהראל נהרו, בנירדלה, כינוס של מוסדות התר"בית של עמי אסיה. בגלל נוכחותה של

אשרף פחלוי, נסיכה
הקהל צחק

משלחת עברית מארץ ישראל (הוזמנה האור-גיברסטה העברית, אך המשלחת מונתה ע"י הועד הלאומי) סירבה הליגה הערבית להשי-תתף וציריה נוכחו רק כמשקיפים.

השבוע כינס ליאקאט עלי חאן, ראש ממשלת פקיסטאן, כינוס שני של עמי אסיה, בקרצ'י. הפעם לא עמדה בעיה של השתת-פות הליגה הערבית כי ישראל לא הוזמנה. היות זה הקונגרס הכל-איסלמי הראשון, שכ"נס ביזמת מנהיגי פקיסטאן, מדינה חדשה גדולה שאין לה כל תומך בזירה הביני-לאומית.

אחרי ההבלטה האחרונה שניתנה לחילוקי הדעות החריפים בין פקיסטאן והודו על ידי דחיית של הודו של כל ההצעות לפתרון בעית קשמיר, משתדלת פקיסטן לגבש גוש שיתמוך בה. את הגיש יש לחזק ע"י איג"סרים משותפים רבים. כתכונה ראשונה משור-תפת, בחרה פקיסטאן בדת. ולמעשה, זהו האינטרס היחיד המקשר את המדינות המיר-צגות בקונגרס קרצ'י. הובאה הצעה ראשונה: קו רכבת ושיתוף פעולה כלכלי. הובעה גם הצעה מרחיקת לכת: לקבוע שפה אחת משותפת לכל מדינות האיסלאם. הערבים מציעים ערבית, כי זוהי שפת הקוראן, יסוד האיסלאם, ואילו הפקיסטאנים מציעים אורדו, אחת משפות היבשת ההודית.

"לא נשלים". אולם למעשה, רוב הנוכחים הממשיים בקונגרס נעשו מאחורי הקלעים, בפגישות בלתי-רשמיות ובביקורים ידיוותיים. לכל הנציגים היה ברור כי הקוני-גרס כונס כדי לבוא לידי הסכם על עזרה הדדית. פקיסטאן רצתה תמיכה בזירה הביני-לאומית, לעמדתה נגד הודו, הערבים לא התנגדו למתן מוניטין זה, והעמידו כדרישת-נגד, תמיכתה הפעילה של פקיסטאן בעמדת הליגה הערבית נגד ישראל.

אחד הנואמים שזכו לפרסומת הגדולה ביותר היה אמין אל-חוסייני, מופתי ירוש"לים לשעבר, כנציג ערביי פלסטין (ממשלת עזה) הנהנה מתמיכת המלאה של המצרים, הביע תהג"אמין את דרישותיו בפני הקוני-גרס. "מעולם לא ישלמו הערבים עם קיום המדינה הציונית; וחובת כל המוסלמים בעולם כולו לעמוד לצד אחיו המנושלים מפלסטין".

(* המשלחת העברית התבלטה בחיותה המשלחת היחידה שהופיעה בלבוש אירופי. כל שאר המשלחות באו לבושות בתלבושות הלאומיות.

העם

הסוס דוהר

במלון "ריץ" ישבו העתונאים הזרים המעטים ששרדו בארץ, והחליפו זכרונות. שאנחאי, 1947, אמר אחד. "ומה שהיה בצרפת, 1947". "זה לא כלום", התערב אורח בא בימים. "תחשבו על גרמניה, 1923". הנושא היה: אינפלציה. לא אינפלציה חיאורטית, עדינה, סלונית, כי אם אינפלציה אמיתית — על ערימות שטרות המיליונים

לעמוד בניסגתם המתמדת מצוחכת, בלאו הכי, התפייסותם הקלה והעמדת דרישות מינימליות, שהופכות מקסימליות תוך כדי שנים. הפעם החליטו להעמיד פנים של עמדה עקבית.

אך מייד נזודרו לתבוע שלושים שעות לחכות על הודעת רמז, דבר שהיה דוהר את ההצבעה בשבועיים (המליאה יושבת 12-15 שעות לשבוע), נתפסו לאורך חיכוך של 10 שעות.

מגן הפועלים, לוחם בדתיים: למרות צדקתם של הדתים, מנקודת מבטם

אשר זמן קריסטל, מזכיר כדזי* להוציא רוח

הם (כי העניין כולו סובב על הגדרה פור-מלית של "מעברות", בנפרד מ"מחנות") מרתיע האיום בפניו הכנסת, מפני ג.ג. וערכת בחירות, את החזית הדתית. אף הפרוגרסיביים והספרדים, המבינים כי יפסידו קולות רבים בשעת בחירות, מנסים לפשר בכל יכולתם ולקיים את הממ-של הנוכחית.

המזרחי טוען, לעומת זאת, כי הדתים לא השיגו הישג כל שהוא בשטחי הדת, החינוך, התחבורה בשבת, השיפוט התורני — אם כן, אין טעם להתמיד בקואליציה. אף באם תפוזר הכנסת — באם לא תורכב ממשלת חירום לאומית, ע"י צירוף הציונים הכלליים — לא ישתנו יחסי הכוחות, בקווי המכלליים, בהרבה, מלבד שמפא"י תבכר לשותף את הציונים הכלליים, המשרים בריים פחות, בשלטון. נטייתו האיישית של ב.ג. לעמוד שלו במשבר והנובעת מהרגשות, שסיכויי מפלתו גברו לאחר עמדתו בשכירות המכתת — מגן הפועלים — וכלפי הדתים — לוחם.

הכנסת, כמו כן:

שמעה את מסקנות ועדת הכלכלה, בעניין חלוקת המלט: הטלת פיקוח על חלוקת המלט; יבוא כמאתיים אלף טון מלט לשנה, כדי להשלים בכך את המכסה של 600 אלף טון הדרר שים; קביעת עדיפויות שבראשו: בטחון, שיכון עולים.

הצחק

המזכיר חייך

לשוא התרוצצו העתונאים במשרדי הת-אחדות בעלי התעשייה, למחרת האסיפה הכללית, כדי לקבל את נוסח החלטות הכינוס. נשמעה תשובה אחת — ההחלטות נמצאות במזכירות.

"ואיפה המזכיר?" "ישן עדיין!" "ואיפה המזכיר?" "גם היא ישנה עדיין, ובכלל, האם שמעתם כבר, שמזכירות התאחדות בעלי תעשייה תפרסם את ההחלטות מיד לאחר האסיפה הכללית?"

אנא, גם העתונאים הוותיקים לא שמעו על כך מימיהם. אבל כך היה, הם מסבירים, בזמן ששררה אידיליה שלמה בין "הזקן" והממשלה. "הזקן" אריה שנקר, איש מעשי עד מאד, ידע, שבעת סערת רוחות בכינוס התאחדות בעלי התעשייה, אי אפשר להשתלט על רוח המלחמה של דורשי המאבק, ות-

(*) יחד עם גישה גרוסמן, מזכירת הת-אחדות בעלי התעשייה, מר אוסטרוב, מזכיר אנג' הרג'נה.

מיד מסתננות החלטות, שאינן לפי הקו הפשרני המובהק של היכל התעשיינים. "הזקן" לא התנגד להחלטות אלה, הוא ידע, שאפשר לסמוך על מוכירו. ואמנם, ההחל-טות, בדרך כלל, עברו אחר-כך תחת שבט בקרתו של המזכיר הכללי, אשר זלמן קריסטל, בהדרכת הנשיא, ואחרי ליטוש וניסוח זהיר, נשלחו לעתונות, כחוקש אחרי האסיפה הכללית...

"הקריסטל האפור", המזכיר הכללי של התאחדות בעלי תעשייה, אשר זלמן קריסטל, ממושקף, שקט, שערות סרוקות לצדדים, טיפוס מושלם של מזכיר אמריקאי, שובר את כל שלבי הפקידות ב"היכל התע-שיינים" מיום הקמתו, ידע ליצור הערצה לנשיא. לזכותו של המזכיר נזקף חלק ניכר של שלטונו הבלתי-מגובל של "הזקן". הוא עצמו הפך "קריסטל אפור", המושך בחוטי מדיניות התאחדות בעלי התעשייה. קריסטל אינו חובב הופעות פומביות, אינו משמיע נאומים, אך כל הנאומים הרשמיים, בשם צמרת התאחדות, חתומים בכת-ידיו.

כשסערו הרוחות באסיפה הכללית, בגלל מתיחות ביחסי העבודה וקיתון צוננים, ששפך ראש הממשלה בברכתו, בפתיחה החגיגית של כנס התעשיינים, התחרו הנז-אמים בחריפות ביטוייהם כלפי הממשלה. ולאורם נוסחו ההחלטות. ואלם המזכיר הכ-ללי חייך חיוך סרקטי... ההחלטות אושרו, אולם גם הפעם לא פורסמו.

אנחנו עושים את רצון הממשלה ומר-ציאים במקומה ערמונים מהדורה, אמר חבר נשיאות התאחדות... "תוספת שכר זוהי תוספת שטרות כסף ישראלים 10% מיליון ל"י. בן-גוריון אינו רוצה, קפלן אי-נו רוצה, גולדה אינה רוצה, גרי בודאי ר-בודאי אינו רוצה, אבל להסתכן בריב פו-עלים, בשעה שבאופק עומדות בחירות חד-שות לכנסת, — אינם רוצים. להיטף, הם מעוניינים להוציא את הרוח ממפרשי מ"ס, יתם מעדיפים, שהתעשיינים ישברו את הי-ראש במקומם..."

גם הפעם היה, אפוא, ניסוח מחדש של ההחלטות, לפני פירסומן ברבים, וה"הו-קן" יוכל להמשיך, במצפון נקי, בפני-השות-על כוס תה עם אליצור קפלן, לדבר ב"מא-מעלשון", ולהעלות זכרונות מימי "גובר-ניה קיוב", כש "באטושקה הצאר" עוד קסם למליונים.

רק כדי להכעיס

"עוד מעט לא יהיו נעלים!", מבטלים את הנקודות!, "מוכרים בגדים ונעלים רק תמורת דולרים!" השמועות פרחו ותלכו וזהרף עין הודגבו תורים ארוכים זרועשים ליד חנויות הנעלים.

מקור הבהלה: שידורי הכרות, "בקול יש-ראל" של ד"ר אשכנזי, ראש אגף הטקסטיל והעורות במשרד המסחר והתעשייה, לשעבר ראש מחלקת הסטטיסטיקה של מפעל "אטא". הוא דיבר על תמורות העומדות לחול בשיטה הקיצוצ, בסוף החדש. הקהל, שאחירת אי-היציבות הכלכלית איפפת אותו, מיהר לפרש את הרמז כאות אזהרה, שמלאי העורות עומד לאוזל.

"לממשלה אין כסף, כדי לחדש את מלאי הסחורות בחנויות", טענו. ובהוכחה, סיפרו על הנעלים בחנות מקוילנסקי בתל-אביב, שאפשר להשיג רק תמורת דולרים (העולט הזה 692).

במחלקת הסטטיסטיקה הממשלתית, לא נתקבל בולמוס הקניית בהתלבבות יתרה. ביחוד, לא מצא הדבר חן בעיני סגן ראש המחלקה, ד"ר פנחס המבורגר, שהוטל עליו לקבוע את אינדקס יוקר החיים, ולמצוא הערכה נכונה להוצאות המחיה של משפחה בישראל.

"שאלונים חיינם. באוגוסט שנה שעבר-רה, לאחר הסכמת אליצור קפלן, להקצות את התקציב הדרוש, נערכה ע"י לשכת הסטטיס-טיקה הממשלתית בקירה של 1300 משפ-חות מכל השכבות, כדי לבדוק את הוצאותיהן האמיתיות, לרבות השוק השחור, ולבסס על-י-הן את עריכת האינדקס החדש. עשרות פקי-דים מיוחסים בדקו את המשפחות הנבחרות. 1300 שאלונים נתמלאו תשובות למאות שא-לות ופנחס המבורגר שפשף ידיו בנחת. סוף סוף ימצא לו החומר, שישמש בסיס לאינדקס החדש, שיספק את כל הצדדים.

רצה הגורל שבאותו חודש פירסם הדי-ר דב יוסף את צו הקיצוצ המפורסם שלו, וכשסוכמו הוצאות הבדיקה, נתברר שרוב המשפחות הוציאו באותו חודש כפליים מאשר הרשו להן הכנסותיהן. בהלת הקניות באותו חודש השתקפה במלואה בשאלונים... אבל אינדקס חדש היה בכל זאת הכרחי,

ואחרי הפצרה רבה הסכים שר האוצר להק-צות שוב תקציב קטן, לבדיקת הוצאות המש-פחות מחדש. נעשו ההכנות, ותאריך הבדיקה נקבע למחצית חודש פברואר. וכאילו כדי להכעיס את שר האוצר ומחלקת הסטטיס-טיקה של הממשלה, החליטו הצרכנים שוב, כי יש צורך דחוף בקניות מיותרות.

ה'ס

אנו סובעים!

"הצילו! אנו סובעים!" — נשמעה קריאה לעזרה במקלט של "ארצה", ב-13 לחודש שעבר, כשנמצאה בקצה הדרומי-מז-רבי של כרתים, התברר, כי הקריאה הגיעה מהספינה היוונית "גורגיוס", שהיתה בדרכה מחיפה ללונדון. "ארצה", שהיתה במרחק 40 מיל מערך מהסיפה, נכנסה במהירות לתחום הסערה, וב-7 בבוקר עמדה בקרבת "גורגיוס".

חרטום הספינה היוונית עוקם, כשהתנגשה בסלע. המדחף הסתובב באי, ורוח דרו-מית איימה לנפץ את הספינה אל צוקי האי הסמוך, פונדקוניס.

"מהו עומק המים בהם נמצאת ספי-נתכם?" שאל הרמקול של "ארצה".

5, מטר! השיבו היוונים.

התשובה לא נתקבלה על הודעת, ואנשי "ארצה" שאלו שנית תשובת היוונים היתה שוב: 5 מטר!

"ארצה" סיכנה את עצמה, נכנסה ל"מים הרדודים, והוברר, כי מחסני "גורגיוס" מוצפים מים בגובה 5 מטר. קשיי השפה הכבידו מאד על עבודת ההצלה, ספרו אנשי "ארצה".

60 שעות עמלו אנשי "ארצה", ללא הפוגה, בהצלת "גורגיוס". פעמים רבות נקרקו השרשראות, בהן נקשרה הספינה היוונית לירכתי "ארצה". סכנת התרסקות נשקפה ל"ארצה" עצמה, ואמנם התנגשה ב"גורגיוס" ונפגעה קל. אחרי 60 שעות, צנחו מלחי "ארצה", רטובים ועייפים עד מות, על משכביהם. "גורגיוס" צאה מהס-כנה.

המשרד של "גורגיוס" נתקלקל בסערה, ו"ארצה" נתבקשה להעביר הודעה דחופה לסודא, בכרתים. לאחר שעה קלה התברר, כי היתה זו קריאה לגוררת יוונית, שהי-מיעה במקום, כדי לסייע בהצלת הספינה הסיבצית.

אנו מובילים את "גורגיוס" לנמל — נא לא להתערב! פנתה "ארצה" לגוררת היוונית. לפי החוק הימי הבינלאומי, זכאית

חנות נעליים, תור הבהלה להכניס דולרים

ספינה המצילה את חברתה, להובילה לנמל ולהגיש תביעת פיצויים ופרס. המכסמים הגיתו: מחצית שחי הספינה הניצולה ומ-טענה. הנוררת היוונית המשיכה בעבודתה, ו"ארצה" המשיכה ללחץ את "גורגיוס" עד זנמל, כדי להיות "משוריית" מבחינה מש-יטית.

תביעת הפיצויים של "ארצה" התברר בבית דין ימי מוסמך של "לליוידס", בלונ-דון. יומני "ארצה", מפות, תמונות הקשו-רות במקרה, הועברו כבר לבריטניה. "לכל היוונים פרוצדור אחד!" — מת-מרמר מלח צעיר על סיפון "ארצה"; בשבוע יעבר הצילה ספינת דיג פינלנדית, בת 600 טון, אנית משא דנית בת 5000 טון, וזדנים שילמו לספינה הפינלנדית פיצויים והעניקה הגונה לצוות. מספרים, כי המלחים הפינלנדיים יושבים בכורסאותיהם ומעששים קסטרות. ואיתנו? איתנו סדר!

(המשך במדינת "עמוד 8)

בוא לאתר האירועים!

**נציג 18,000 תלמידים מתכנסים
ברחובות כדי לדון על לימודיהם**

עסוקים בעניינים בלתי רוחניים. הם הדביקו כרוזים של ההגנה, של אצל ולח"י; הם הבריחו נשק, העבירו קשרים, התאמנו, יצאו לפעולות מסוכנות, העמידו מתוכם מפקדי חוליות ומחלקות. הלימודים היו בעיניהם עניינים של מה בכך, דבר-מה שיש לעבור אותו כדי לספק את רצון ההורים. כשקמה המדינה חלפו עניינים אלה. ה"פעולות" נעלמו. הגדנ"ע לא תפס את מקומם של הערבים הרומנטיים במחתרת — אלה היו עניינים של שיגרה, ככל שירות צבאי סדיר אחר.

בפעם הראשונה הפנו התלמידים את תשומת לבם הרצינית ללימודים. מסביב, במציאות המדינה, נולד הצורך באלפי צעירים משכילים. ההשכלה החלה להיות למטרמה. והנה נוכחו התלמידים לדעת, את אשר הרגישו קודמיהם, באדישותם: בית הספר אינו נותן את הציוד ההשכלתי הדרוש.

וכך נולדה תנועה, שאין לה, אולי, דוגמה בכל מקום אחר בעולם: תנועה המור

על מדרגות בית הספר עמדו כמה בנות, 16, החליפו רכילות בינעירונית, מתחו ביקורת על הבגים, שוחחו על עניינים של מה בכך, כחברי הכנסת במזנון.

בפנים, באולם רחב-הידיים, שררה אווירה רצינית ביותר. בעד החלונות הגבוהים נראו עשרות ראשים מתולתלים, שחורים, בלונדיים, בעלי שער קצר, או צמות ארוכות. עיניהם של נציגי 18,000 תלמידי בתי הספר התיכוניים (כיתות 8-5) היו תלויות בפי הנואם, שהכריז על הקמת המועצה הכל-ארצית של תלמידי בתי הספר התיכוניים.

לד השולחנות הארוכים, שכל אחד מהם סמך בשלט הנושא את שם בית הספר, פרו אותו מייצגים בעלי, ישבו המשלחות. הם התייעצו ביניהן, קראו קריאות ביניים, הרימו את ידיהן להצבעה — הכל כמו בכנסת.

השכנה במקום מחתרת. מחזורי תלמידים, שקדמו להקמת המדינה, היו

"לא, התכנית אינה גזותית!" תיכון ג' בתל-אביב (כיוון דתי) תקיפה בדעתה. "אני מתנגדת בכלל למושג גזותיות. אי אפשר להתוכח אם התלמוד הוא גזותי. ברור שדרושים שינויים רבים בתכנית הלימודים. אולם בעיקר בהגשת החומר ובשיטת הבחינות."

"כן, התכנית גזותית!" קורא אמנון נחמד, נציג בית הספר מונטיפיורי בתל-אביב (265 תלמיד). "עלינו לפעול. ולשם מה לומדים אנו תלמוד? מדוע אין אנו לומדים מקצועות, שיהיו דרושים לנו בחיינו האזרחיים העתידיים?"

ההד נשמע בכל בתי הספר בארץ. לא חל הסכימו לדעות "צופר". אך בויכוח הסוער בעד ונגד, התברר דבר אחד ללא ספק: רובם המכריע של התלמידים מואס בתכנית הלימודים, רואה צורך דחוף לחולל מהפכה בצורת ההגשה ושיטות הבחינות. **27 שנה ללא שינוי.** מהי תכנית הלימודים?

לפני למעלה מ-27 שנה, בשנת 1923, ישבו כמה מחנכים וחברו תכנית למען תלמידי "כנסת ישראל", ש"היתה אותה שעה עדה קטנה. התכנית ביטאה את רוחו של קיבוץ אוהשי קטן, התלוי כולו ביהדות הגולה, בעל אפקים צרים. כמו כל עסמיטוט במדינה זרה, שמה "כנסת ישראל" בלי מודיה את הדגש על הלימודים, שטיפחו רוח לאומית קיצונית. והוניה את הלימודים המקנים השכלה כללית, אי-פק רחב והבנה של עמים זרים.

בית ה"ה תיכון ברחובות, איחוד זרם הכללי זרם העובדים, אירח את הכינוס.

מאז זרמו מים רבים בירדן. הקהילה הקטנה הפכה מדינה עצמאית, בעלת קשרים עולמיים ומעמד במרחב קדמת-אסיה, כמה ספרות צעירה, כל ההשקפות השתנו יחד עם התמורה המדינית והכלכלית. תכנית הלימודים לא השתנתה. "צופר" עורר את התלמידים. הדחיפה המכרעת באה במקום אחר: תלמידי ביה"ה התיכון ברחובות החליטו לייזם מועצה ארצית. אחרי יממה של דיונים קמה המועצה הארצית של תלמידי ישראל.

גית של תלמידים, התובעים לעצמם השפעה מרכזית על עיצוב תכנית הלימודים.

ה"סובייטים" מתפשטים. ההתחלות היו צנועות, בלתי-מהפכניות. מה ושם, בכיתות בודדות, בבתי-ספר מעטים, נולדו מועצות תלמידים, חלקן בעזרת מנהלים בעלי מעוף חינוכי, חלקן בניגוד לרצון ה"מורים. המטרות היו אף הן פשוטות: אר

גון חיי חברה, יום ואגים ותחרויות ספורט. אולם אט אט התפשטו ה"סובייטים". בבית-ספר אחר בית-ספר קמו מועצות בעלות חוקה ותקיפות. האופקים התרחבו, האמביציות גדלו. עד שביאה הפעצה שנתנה את הדחיפה האחרונה: "צופר".

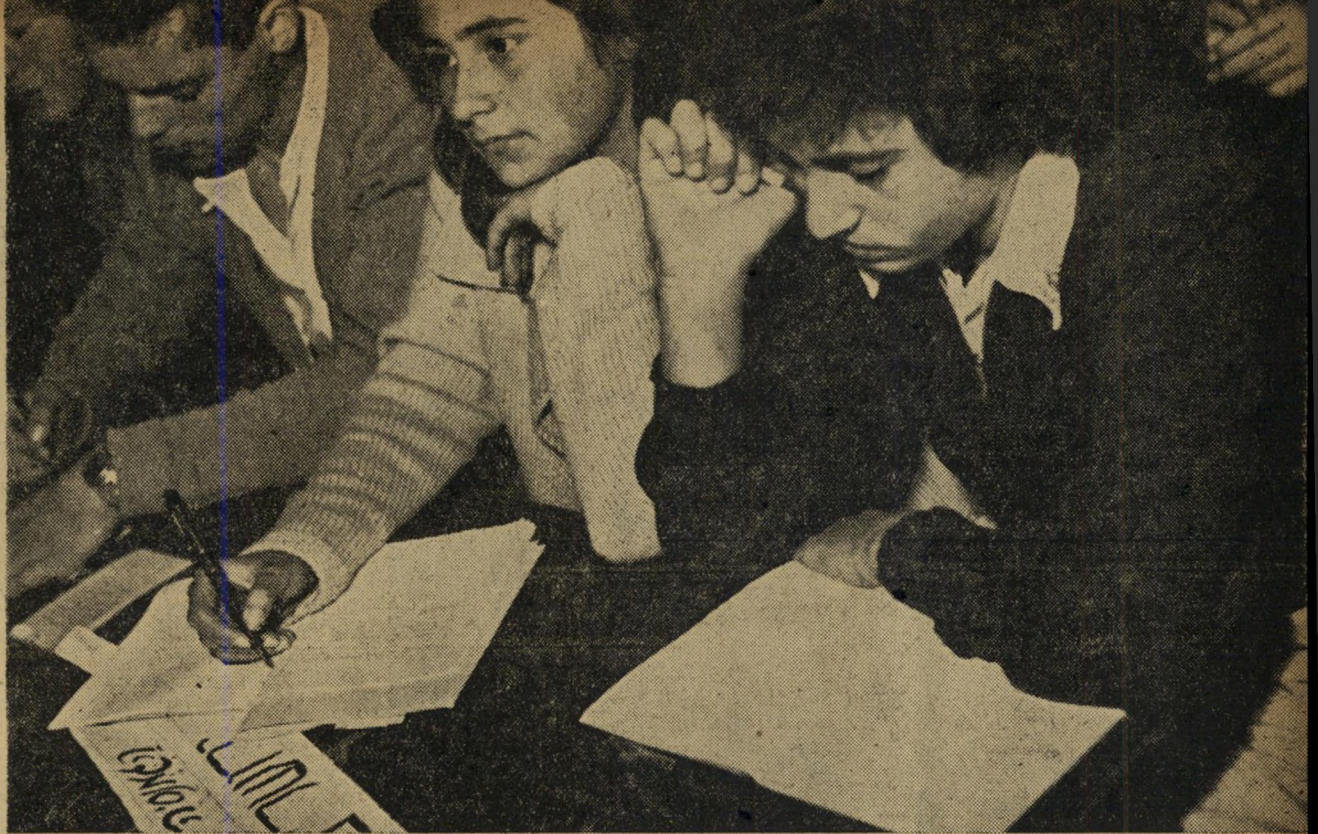
בגמנסיה "שלוח" בתל-אביב (475 תלמיד) קמה מועצה בעלת שאיפות תרבותיות. היא החליטה להוציא לאור עיתון לתלמידים — לא עתון למען הגזע, אלא עתון גזע. המנהל לא

הפריע, התלמידים הרגישו באפשרות, לא מר בפעם הראשונה את אשר בליבם. הם לא השאירו ספק ביהם לדעותיהם: "צופר" דרש לחסל לחלוטין את שיעורי התלמוד, לתת אופי חדש, חילוני והיסטורי ללימוד התנ"ך, ללמוד היסטוריה של הארץ במקום תולדות היהודים בגולה, לשים את הדגש על ספרות העמים והספרות הישראלית הצעירה, במקום הספרות ה"גלותית" (העולם הזה 685).

"אמור לזלזל בתוכנית הלימודים וכך ריב" אומר יעקב דנאי, נציג ב"ס תיכון כפ סבא. "מה מתלוננים כאן, שבת־הספר אסרו עתוני התלמידים? הם צדקו בהחלט, כי עתון אלה לא עשו מאומה. התל' אביבים רוצים לצלל למעברות? הם רוצים רק לבטל כמה ימי לימודי

הגוש השמרני: רותי לוי, אילנה כספי וגדעון ברנס, שליחי בתי־הספר הירושלמיים, נאבקים בתוקף עם אנשי תל' אביב המהפכניים. יחד עם אנשי ביה"ס הריאלי של חיפה הם מגינים על תכנית הלימודים. ירושלים מתיצבת לימין התלמוד.

"לא נצליח בגישה פזיזה ומהפכנית" גדעון ברנס, באיכח תלמידי הגמנסיה העבר בירושלים (רחביה) מטיף למתינות. "לא נגיע לש מקום בפטיציות והחלטות מהפכניות. לא ב מקום יש תכנית למודים גלותית. עלינו לצאת למ ברות, לרכוש את אחדת הממשלה למנועה הארצית

המהפכנים מתערבים: מנחם גולדברג ועמרי סרלין, נציגי הגמנסיה העברית הראשונה "הרצליה".

היו"ר התקיף: שבתאי זילוד, נציג ביה"ס המארח, "היד החזקה" של הכינוס, מנסה לתווך בין המתנגדים.

קוראיהביניים המקצועי: יצחק עמיגא, איש "גאולה", משסע באופן שיטתי את דברי הנואמים המתנגדים לקו הקיצוני של הגוש התל'אביבי המלוכד.

"עלינו להתוות דרך לכל מועצות התל' מידים!" יוחנן גליקר, איש גמנסיה "חוגי בחיפה, מדוד ושקול, אינו נחשז לגלות את דע

השגריר קרההרוח: אורי אבנר, איש תיכון עירוני ג', הדתיים, מיעוט קטן בכינוס, לוחמים בעקשנות על כל עמדה.

המאזינים הדרוכים: יעקב ברנד, מרדכי אורג ודן רולניק, אנשי קרית־חיים. לעומת תל'אביב הסוערת, חיפה היא שמרנית.

המרכז המהפכני: גבריאל מונבז, דן בן-אחיעזר וזמן בן, הם הלב החי של הגוש התל-אביבי המהפכני. דרישתם לחסל את תכנית הלימודים, לבטל את שעורי התלמוד והספרות, גלותית, חוללו סערה בכינוס ואיחדו את כל בייס התל-אביביים.

הירושלמים סוערים

התיעצות-בזק סיעתית

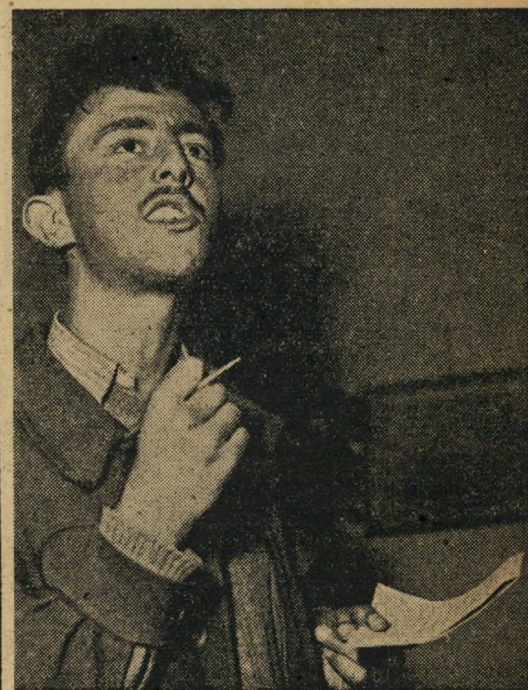
ציד נמשות במסדרון

חיפה ממכסת עצה

"עלינו ללחום למען חברה במועצות שלנו!" דבורה ריבקי, נציגת 200 תלמידות גמנסיה "תלפיות" בתל-אביב, היתה אמיצה: היא באה למרות התנגדות המנהל, "תכנית הלימודים ישנה. עלינו להקים מועצה שיהיה לה תוקף ללחום בכל מורה, מחנך, ולהשיג את מטרותינו הצודקות".

"שום מורה לא יכפה עלינו את דעתו!" מבטיח יונתן גורלי, נציג 100 תלמידי בייס "בגרות" בירושלים. "אל נדבר על אידיאולוגיות, נדבר על המציאות לנו, הנציגים, אין סמכות לשנות את תכנית הלימודים — עלינו להתיעץ עם שולחנינו, התלמידים, כמו בדיונים בלייקסקס".

"העיקר הוא לתת אפשרות ללמוד!" יעקב פרנקו, איש בייס ערב "דעת" בירושלים, נושא את דבר הנוער העובד ביום, הלומד בערביס.

עתונים

אויב ראשון: גאולה ציונית

האישיות השנואה ביותר על נטורי קרתא, הוא שר הסעד, ר' יצחק מאיר לוי, המגלם את כל חטאי אגודת ישראל.

והנה בגליון האחרון של בטאנום, "אום אני חומה", מפרסמים נטורי קרתא הודעה מעניינת:

"שמחים אנו להודיע להקהל המאמינים בייג העקרים, אשר אחד מהם הוא אמונת ביאת המשיח, כי בימים אלה התפרסם בתוך הוועדה היוצאת לאור ע"י מקורבי הרייב לוי: —

הכחשה נמרצת. כאילו הרייב לוי מתחם להתהוות המדינה הציונית כא "אתחלתא דגאולתא".

זה שנאמר בחוברת: בכתב פלסטר יד עו נטורי קרתא לספר, איך הכריז הרב לוי שהמדינה היא — אצבע אלוקים, המי דינה תשים קץ לכבשני מאידוק וטרמב לייקה, חובה עלינו לבנות מדינה מודרנית, — כל הדברים הללו בשקר גס ונתיב עב יסודם. הם לא נאמרו אף פעם ע"י הרב לוי.

הנו לבקש מכל אשר ביכולתו לפרסם את הדברים הנ"ל, ובשם אומרים, "כי הרייב לוי סבור שדבר אין להגאולה הציונית המדומה עם הייעודים הנצחיים שאנו מאמינים בהם ואין בהקמת המדינה הציונית אסילו מקצת דמקצת מן הישועה האמיתית.

אויב שני: גרבי נילון

"בבית ישראל ראיתי שעוריה ואין איש שם על לב. פלצות מפנים ומאחור בחורים אימה ומבחוץ תשכל חרב, עניים שחורים וכבדים מתקשרים על שמי העולם, — מצב חירום על פני כדור הארץ. — נאמר בכאמר ראשי בגליון האחרון של בטאנום נטורי קרתא — "אום אני חומה".

בעל המאמר מוסיף: "מאמינים בני מאי מינים אנו, כי אין פורענות באה לעולם, אלא בשביל ישראל". העולם עומד נטוי על צברי פי פחת! אפשר ואשם בכך מאק ארתור, שפקד על צבאותיו לחצות את קו הרוחב ה-38, או שמה כל זה באה כתוצאה מעמדתו הבלתי פשרנית של מאו צה טונג לא ולא. הפרשן המדיני של "אום אני חומה" סבוק, כי במצב הבינלאומי המתוח אשמות גרבי נילון!

שיקוף ותועבה. והוא מסביר: "מצא לו השטן עילה לזהם את בית יהודה ולהרבות שיקוף ותועבה בתוככי עם הקודש. — עילה מצא והצליח! בפתות ערמה עלה בידו לבקוע בקיעים בחומת הצניעות

— והחדיר גרביים, שהבשר נראה מתחתיהן. והגרביים האלו "גרבי נילון" אתקרי, ול"הלכה, נפסק: "פוזמקאות שהבשר נראה מתחתן אסור". והנה פרצת הניילון היא האחת מהפרצות האיומות ביותר והפוגעים בבבית עינה של הצניעות והרי היא מת' ששטת בצעדי ענק וכמעט אין לך סינה, שאתה פונה ואיך נתקל בזהמי "המאדע" הגרועה הו", עם המצב המתוח בעולם עלינו להתחזק ולהתאמץ ביתר שאת — מסיים בעל המאמר, גגול את חרפת הניילון מעלינו! — ושמה כדאי, כי הודעה המדינית של האו"ם תכריז על בנות ישראל הלובשות גרבי נילון, כעל "תוקפניות" המחזרות מלחמה, ומגבירות את המתחנות הבינלאומית וכסנציה — אפשר וכי דאי להטיל איסור על יצוא גרבי נילון מארצה לישראל.

לסקס המדעי על עניני מין, המודפס באור תם הספרים. מגוחך לחשוב אדם כעברין, כאשר הוא פופץ חומר מדעי ממדרגה ראשונה.

אחד הודעו. התובע, פרקליט נפת יפו, מר נתן קנת, שהביא באינסטנציה ה' ראשונה להענישתו של הסוחר ליהמן, נלחץ אל הקיר. הוא הזכיר לבית המשפט, כי אדם כשם ברנדשטר עבר לפני כשנה בר חוב אלבני ונתקל בספרים הנ"ל, בחנותו של ליהמן. האיש הודעו והודיע למשטרה. המשטרה החרימה מספר ספרים ואחר כך הובא הסוחר לדין באשמת החזקת שנים מהם. במשפט, שנתקיים בפני שופט השי' לום מאני, הביא הנאשם שלשה רופאים סק' כולוגיים וכולם טענו, כי הספרים הם ספרי מדע. אולם הוא, התובע, הביא את ד"ר איתור רונשבורם, מנהל מחלקת החינוך של

זהה את עצמך

תמונה זו צולמה בחדרה, ליד קולנוע "חוף", ב-9.2.51. קורא שיוחה את עצמו ויפנה לפוכנות העולם הזה בחדרה (ווינקן) מוכנות להפצת עתונים, יוכה בפרם של 2 ל"י. בשבוע עבר שיוחה את עצמו רובר אוטו, מחנהיהודה, פתח-תקוה.

משפט

נתיב ימים, פורנוגרפיה

האם הפורנוגרפיה בוינה, בימי הקיסר, היתה שונה מזו בתל אביב בימי בן גוריון? האם התנ"ך מכיל קטעים פורנוגרפיים? ומה זה פורנוגרפיה בכלל? — שא' לות אלו העסיקו בשבוע שעבר שלשה שופטים גבוהים (ד"ר קיסטר, ד"ר גינסר וד"ר כהן), שישבו בבית משפט לערעורים בבניין בית המשפט המחוזי בתל אביב, כא' שר הובא בפניהם "ענין ליהמן", סוחר הס' פרים מרחוב אלבני, בית משפט השלום חיי' בו בדין לפני שבוע חודשים (האשמה: החזקת חומר פורנוגרפי לשם השכרה). ער' רך דין שלמה פוגל, שהופיע בשם סוחר הספרים טען, כי החומה, שנמצא ברשותו שלוחו (הכוונה בספרים) איננו אלא הדגמה

עיריית תל אביב, שקבע, כי "זה תלוי איך שמבינים על זה", וכי לדעתו יש להמר השפעה רעה על צעירים (שאינם אנשי מדע), המסתכלים בתמונות הללו. לבסוף נקנס מר ליהמן ב-25 לירות. סוחר הס' פרים לא יכול לעבור על כך בשתיקה וה' גיש רעצור...

וינה הצנועה ב-1911. מאותו רגע קיבל הויכוח צורה עקרונית רחבה. "מה זה פורנוגרפיה?" שאל עו"ד פוגל. "הכל יסכימו", אמר, "כי זה איננו אלא ענין של השקפה. ובעניני השקפות יש תפקיד גדול לתקופה. והנה, אמר, כבר ב-1911 הוב' או אותם הספרים כמסמך דומה במשפט דומה, שהתנהג בוינה הקיסרית. ובית המש' פט דהוא קבע, כי שני הספרים הללו הם חומר מדעי רציני. הכל תלוי בכונה, ציין עו"ד פוגל. אלו גזו משהו את התמונות

מתוך הספרים של ליהמן והחזיק אותם לשם שעשוע. נוחא, אפשר היה אולי לר' ראות בזה כוונה פורנוגרפית. כאן החל עו"ד פוגל לצטט קטעים מתוך התנ"ך. במקום זה הפסיקו כבי' השופט כהן: "א"י נך יכול לדעת מה היתה דעת המשטרה על כך בימי התנ"ך... עו"ד פוגל הרחיק לכת: ב"שלחן הערוך", אחד מהסידורים של הנהג המסורתית היהודי, מצויים תי' אורים והוראות מדויקות של האקסים המי' גיים. והאם לזה ייקרא פורנוגרפיה?

השתתה היספורית אחת. הס' רקליט קנת היה בדעה אחרת. מבחן הזמן, שאל, כן, כמובן, אך מינין לנו, כי הדבר שנראה לנו שחור לפני 40 שנה, איננו לבן מנקודת הראות שלנו, כיום. ואמנם, המי' שיד קנת, לכל תקופה ותקופה מבחן מי' שלה, אך אין זה משנה את העובדה, שחור מר קריאה מסוים עלול להשחית את המי' סר של קוראיו. הוא הפגין בפני בית ה' משפט כמה תמונות מתוך אחד הספרים ("חיי המין של היפאנים") ואמר: אלה הן מנקודת הראות של החוק, דוגמאות של פורנוגרפיה. ובאשר לבית המשפט בוינה לפני 40 שנה, באינו מדה יכולים אנחנו להתחשב ביום בהחלטתו? יהיה אמנם על בית המשפט הזה לקבוע, אם יש לראות את השחתת המוסר באספקלריה של כל תקופה ותקופה, או שמה יש "השתתה הי' סטורית אחת", סיים מר קנת את דבריו התקסימים...

בית המשפט יקבע את החלטתו בשבוע הבא.

האדם הנוכח

"הב! הב! הב!" — בקעו נביחות מתא' העצוד של משטרת גמל חיפה. "גם כל' בים עוסקים בהברחות?" שאל עתונאי סק' רן, והיצין מבעד סורג הדלת. לתמהונו הרב, הבחין באדם (שתי גללים, ו... בלי זנב), שנצב באמצע התא, ונבת מלאו פניו שמו אדם דוכטר, 23, שנתפס, ע"י המש' טרה, בביצוע גניבה "בשער העליה", ו' הושם במעצר. לאחר הקירה קצרה, הודה דוכטר באשמה. אך משנשאל, מה יש לו להגיד להגנתו, החל — לבכות!

השבוע, שעה קלה לפני שהובא דוכ' טר בפני השופט שטרקמן, כדי שתאריך את מעצרו, הוזהר לא לנבוח, יש בזה משום בזיון בית הדין. אולם דוכטר לא נרתע, ופתח בנביחות, גם כאולם בית הדין.

הוא הוחזר למעצרו, ובבדק ע"י פסי' כיאטר, שעדיין לא קבע בדיק את מצב' הפסיכי. אך בין אגילגול פון או הועד' (אנו לגלגל של כלב!) — טוען דוכטר, וממשיך לנבוח...

מתרון תשבץ מס. 55

מאוזן: (1: שחף; 3: מהר; 5: מדי' נה; 7: רץ; 8: כיב; 9: שגב; 11: אהל; 12: כור; 13: אש; 14: אסטניס; 17: ית' רון; 19: ודי; 20: מום; 21: חגב; 22: צר; 23: נטף; 24: מול; 26: גור; 27: ריב; 28: זו; 29: אמך; 30: אכן; 31: סיג; 32: מפלצת; 34: סיריוס; 36: גס; 37: יפה; 38: סכן; 39: רות; 40: קטב; 41: שי; 42: מכס; 43: נצר; 44: עדה.

מאוזן: (1: שר האוצר; 8: חץ; 3: מיליטר; 4: הב; 5: אגרת חוב; 6: רב; 8: קטן; 9: שוי; 10: ישן; 11: אסי; 13: אוב; 15: סדר; 16: סוף; 18: גל; 23: גונציוס; 24: מניסטר; 25: סר' גסטיה; 26: גמל; 27: רכס; 28: זו; 29: אפס; 31: סיר; 32: מגן; 33: תפת; 35: רכב; 39: רך; 40: קץ; 41: שד.

פרטים תשבץ 54: ריבה קילשטוק, צבי ברוך, תיא, "כוכב אדום בשמי סין". מתוקה רוזנב, פיאברג, תיא, "המנגן המופלא". יוסף רושצקי, בלפור תיא, "טייל הנערות המתות".

תשבץ מס. 56

מאוזן: (1: משחק מבצעים טקטיים; 5: מכשיר ספורטיבי; 10: בצוע; 12: פלצור; 14: מכשיר חקלאי; 16: בחינה; 18: איגו מוצק ואינו גוול; 19: פרק ספרות; 21: אי סיני; 22: יופי; 23: שער של חזיר; 24: מלת שאלה; 25: כוכב נופל; 27: סלע; 30: ראוי לאכילה; 31: חוזר וכותב שנית; 33: מפתן; 35: לוו; 36: שרף מרפא (ברא' שית מאי); 38: עיר יפנית; 39: משרה; 40: בהמת בית; 41: פסול בהלכות שחיטה; 43: מלת כפל; 44: מיתר שרירי; 46: הטבע השני; 48: מחבאי; 49: חד.

מאוזן: (2: יום טוב; 3: קבוצת שומרים; 4: רצוי; 6: קטן במשקל; 7: נטיה לחזות שחורות; 8: פקודה; 9: הלימן; 11: מביש (משלי מט'); 13: מבריק; 15: השואה; 17: פנורמה; 18: מגלגליו של הארבה; 20: דבר משובח; 23: במחיר קטן; 26: פרי הדר; 27: פסיעה; 28: הליכה מהירה; 29: מוזאיקה; 31: חבורת מזמרים; 32: בעל קרן; 34: גורל; 35: עליו; 37: גאה; 39: כובעי; 42: אחד מאפני באור התנ"ך; 44: עבה; 45: לפי הצורך; 47: מלת תנאי.

			8	7	6	5		4	3	2	1
13						12		11		10	9
	18					17			16		14
								21		20	19
											22
	24							23			
			28		27			26		25	
		32				31			30		29
								35			33
											38
											40
			43		42		41				
				47		46		45		44	
					49						48

נס'בות מקילות...

לילה אחד, בשעה שלקוחות "חינא" באר, בתל-אביב, נהנו מן החיים, הופיע במקום פקיד מטעם משרד האוצר, יהודה אלחסי, שבא לבדוק אם כרטיסי הכניסה, הנמכרים לחסידי המקום, נושאים עליהם את הבולים הדרושים, בהתאם לחוק.

לא מכבר עמד הפקיד בפני כבי' השופט מטלון, כנאשם בהוצאת שם רע על המלצר אלפרד לייב, העובד ב"חינא". לא הר שאלחסי נמצא חייב, קנס אותו השופט מטלון ב-500 פרוטה, באורח סמלי, וזה משום שבית המשפט מצא, כי יש נסיבות מקילות לפרשה: "העמדה העוינת, שהציר בחר רוחש בדרך כלל לפקיד משרד האוצר."

כפי שסיפרו עדים, ניגש באותו לילה הפקיד לאחת השלטונות, בה בשעה שהמלי צר לייב דיבר עם הלוקוחות הפקיד דחף את המלצר הצדה וביקש לבדוק את כרטיסי הכניסה. המלצר הגיב כפי שהגיב, ועל כך כינה הפקיד את לייב "טפס גדול", "חמור" ועוד.

"מעשה זה איננו הולם תפקיד של פקיד ממשלתי" — קבע השופט, אך הוא גם ידע להעיר, שבית המשפט "מבין לרוחו של הנאשם, שהכיר בעבר את "חינא באר" כמקום, אשר אין מקפידים בו על חוקי הבולים, בדרך כלל, היה כבי' השופט סבור, כי הדרישה בין הפקיד והמלצר לא התנהלה באווירה ידידותית וג'נטלמנית. האוצר שילם את הקנס.

עורך ברולים וכתב

רבות מדברים כיום, בארץ, על עסקים שחורים, המתנהלים על ידי החברות הגדולות "סולל בונה", "המשביר" ודומיהן. מה הפלא, אם סוחר תל-אביב נענה בחיוב להצעה, לקנות ברולים מן העורך של "סולל בונה"?

כשהשמיע עדותו הסוחר ובעל בית המלאכה יצחק גורנשטיין, בפני השופט כהן-מגורי סיפר, כי הוא נתן מפרעה של 1.100 לירות למציע י. כ. (הנאשם). הוא חיכה לסחורה, חיכה, עד שנתברר לו, כי הוא נפל קרבן למאמץ מאחר שהאיש, שהציע לו את הברזל ממחסני "סולל בונה", אין לו קשר עם החברה הג'ל.

אולם, עד אשר הצליח המתלונן לברר את הדבר עברו חודשים. מדוע? משום שהוא פנה ל"סולל בונה" בשאלה, אם האיש, שקיבל ממנו את הכסף, רשאי למכור את העושים, ולא קיבל תשובה בכלל. לעור מת זה, הודיעה החברה כעבור כמה שבועות ישר למשטרה על העניין...

עתה, יצטרך הנאשם לתת הסבר בבית המשפט, לכמה שאלות כגון: מה קרה עם הברולים, שהוא הבטיח לסוחר? ומה — עם המפרעה של 1.100 לירות? וכמו כן,

דבורה שזונסקי, רכנית ידימנות של שטון

מניין לו, לנאשם, כי ההוא עובד בחברת "סולל בונה" ורשאי למכור את "העושים" שלה, בו בזמן שהחברה איננה יודעת על כך. בלשון החוק, מוגדרים כל הסיכומים הללו כמשפט אחד: "הוצאת כסף בטעות שוא"...

אסתורי הנעל הבודדת...

אשה מה"חברה הגבוהה", בתל-אביב, הידועה בגלל מכונת ההור של בעלה, בעל החשבון הנאה בבנק, והופעותיה רבות הרושם במסיבות קוקטייל, נתבקשה, השבוע, על ידי שופט שלום להוכיח, שלא היה בדעתה לגנוב נעל אחת מתוצרת סלון "רות". האשה הביאה הוכחות כגון: "וכי למה לי נעל אחת, היכול משהו להשתמש בגעל בודדת?" או: המצב הכלכלי שלי מרשה לי לרכוש עשרים זוגות נעלים."

פרנציסקה טאבורסקי, גרפולוגית תעודות של אוניברסיטה

אך השופט לא קיבל את כל אלה וקנס אותה ב-40 לירות, וכן חייבה בערבות של מאתיים לירות, להתנהגות טובה במשך שנתיים.

כפי שסיפר לבית המשפט סמל המשטרה אליעזר ארנשטט, באה הנאשמת לסלון הנעלים "רות" וביקשה לראות נעלים. המוכרת הראתה זוג אחר זוג, אך האשה ביקשה, שתוסיף להראות לה עוד דוגמאות. כרגע אחד, כאשר המוכרת עלתה על סולם, כדי להוריד קופסה, הגיע לאגניה רשורש חשוד. המוכרת הציעה אחורנית וראתה, כיצד תוחבת הקונה אל סלה נעל אחת, שהיתה מונחת על השולחן כדוגמה. ירדה המוכרת מהסולם והראתה לקונה את זוג הנעלים, מבלי לומר דבר על הסל, כי ביקשה לראות מה יהיה בסופו של דבר. האשה סרבה לקנות את הנעלים המוצעות ויצאה מהחנות עם הסל בידה. רצה אחריה המוכרת, תפסה את הסל והוציאה מתוכו את הנעל הבודדת, לעיני יתר עובדי החנות ועוברים ושבים...

דרכי חיים

האם הרחמניה

לפני 11 שנה הופיעה אשה זקנה וכפופה בשער בית-הסוהר ביפו, כשבידה ביסקויטים ושקולד. השומרים הערבים חקרוה, ומשלא גילו לאיזה אסיר היא דואגת, הביאוה אל המנהל הבריטי, שם נתברר, כי דבורה שזונסקי, שהיתה אז סבתה בת 69, שמה לה מטרה בחיים: לדאוג לאסירים.

"לא איכפת לי אם נדונו בעוון שוד, גניבה או הכאה, הם כלם בני-אדם, וצריכים לדאוג להם כמו בני-אדם!"

בפני הגיון כזה לא עמד גם המנהל הבריטי, הוא נתן הוראה בלתי רשמית לר' קופים, לתת לרבנית להיכנס בכל שעה שתורצה.

במרוצת הימים הפכה "הרבנית" דמות ידועה לאסירים, כל מי שהיתה לו טינה אל החברה, כל מי שכרסמה בלבו המרירות נותרך לכמה שעות, וכשהופיעה הזקנה הכי פופה במעלה השחור, כשעל שרולה סרט כחול, ועליו רקומים מגן-דוד לבן והמלים "הרבנית שזונסקי".

הומנים סערו, אך הרבנית לא סרה מדרכה. הערבים בימי המאורעות, ה"כלל" זיוה" בימי המצב הצבאי — כולם נכנעו לדברי הטפתה. מחסומי תיל לא הפחידוה. בכל יום ששי, בדייקנות של שעות, הופיעה הרבנית, השקולד והביסקויטים.

האנגלים הכינים. כשקמה מדינת ישראל, הכירה היא והרבנית שזונסקי, זו בזה, כשני מוסדות הקיימים בזכות. מדי שבוע בשבוע, הופיעה הזקנה בבית-הסוהר

ביפו, כשבידה שקולד וביסקויטים, שקנתה אותם ברשיון מחלקת האספקה, בפרוטות שקיבלה מידי אורחים רחמנים.

עד שפרץ השבוע סכסוך בין שני המוסדות. ביום הששי, יום הופעתה הרגילה, לא הספיקה הזקנה לחלק את תשורתיה.

כשהופיעה שנית ביים הראשון, לא נתנו לה הסוהרים להיכנס.

"לא ניתן לה להיכנס יותר מאשר פעם בשבוע", הסביר שמואל ("סאם") יוב, מנהל בית-הסוהר. "לדעתנו, גם זה מיותר, כי תזונת האסירים מספקת אולם אנו נותנים לה לחלק את מתנותיה, בהתחשב בגילת. אך לא יותר מאשר פעם בשבוע..."

"אני אלתם על זכותי!" מבטיחה הרבנית (דודתו של המשורר). "האסירים זקוקים לאם רחמניה. האנגלים הבינו זאת, מדוע לא יבינו היהודים?"

יש בה אשה

בשבוע שעבר, הופיעה במטה המשטרה, במחוז תל אביב, אשה כבת 49 וביקשה לראות את אחד הקצינים האחראים של מחלקת החקירות. האשה נתקבלה והציגה את עצמה: פרנציסקה טאבורסקי, גרפולוג מקצועי, עולה חדשה, איננה עוסקת כרגע בעניינים של כוחות נסתרים, אולם בקיאה במדע זה. היא מתגוררת בעפולה, נמצאת כעת אצל קרובים, ברחוב יונה הנביא 10 בתל אביב. כדי שלא יחשבוה אחת מאותן המכשפות רודפות הבצע, הציגה האשה תעודות גמר של אוניברסיטאות, מכוני אוקולטיזם, גרפולוגיה, וכן אישור מטעם מטה המשטרה של אחת מארצות אירופה, כי עד צאתה לישראל הועסקה שם כמומחית.

"מה רצונך?" שאלה הקצין והאשה השיבה: "פרנסה". גרפולוגיה הוא, כידוע, מקצוע בו משתמשים לפעמים חוקרי משטרת רות אולם נוכח העובדה, שבארץ מתהלכים בימים אלה פרופסורים שונים לסוגיהם הרבים, העלה הקצין חיוך של ביטול, נתן מבט של דרך ארץ במסמכים שלפניו ואמר, כי הוא איננו סבור, שתימצא במשטרה עבודה למען פרנציסקה טבורסקי.

ישבה האשה שקועה במחשבות, כאילו אמרה: "כן, קשה לחיות, ומניין לוקחים פרנסה?" ואמרה מתוך אהנה: "...והרי יש בכל זאת דברים, שאני יכולה לגלות, לעזור בהם... הנה, למשל, בימים אלה תהיה אצ' לנו רעידת אדמה. האם אתה יודע זאת? ובכן, לא, אינך יודע, אבל אני יודעת..." מובן, כי הנסיון לנבא עתיד קלקל את הכלל... הקצין ביקש מעתה לשלחה מעליו. האשה הלכה.

אותו לילה אירעה רעידת האדמה. נזכר הקצין במעשה, והדבר לא נתן לו מנוח. אמנם, לא האמין גם אז, כי בשר ודם יכול לנבא עתידות, אך שוב היה במקריות הזאת משהו, שהזכיר לו מחדש את הפגישה מאתמול. קרא לאשה שנית, הגיש לה כמה כתיבי יד ושאל: "מה תוכלי לספר לי על האנשים הללו?"

הציגה האשה בכתב ואמרה במקום: "...האיש שכתב את זה הוא פושע מועד... הייתי אומרת פורץ... אבל הוא חלש אופי. מושפע מאחרים... לעומת זה, הכתב השני הוא של אדם, שאינו פורץ, הוא ודאי רמאי או במקרה האחרון — כייס... יש לו נטיות להתבלט בחברה, להתגודד, להתלבש הדר..."

הקצין, שהכיר את כותבי המכתבים ידע, כי כל זה מתאים למציאות. "ובכל זאת יש בה משהו", חשב בלבו... והפעם, כאשר נסדרו, אמר: "אולי, בכל זאת, תמצא איזו שהיא עבודה בשבילך..."

חגגון במושב הזקנים

דוד שטרנהל הוא בן 73 כשנשאל יום אחד על ידי שופט לגילו, (בשעה שעמד וקטרג נגד הרבנות והשלטון במדינה) טרב להשיב, לבסוף "הודה" — "גולדני ב' 1978...". מאותו רגע ואילך נגרמו צרות לבית המשפט עם הנתבע, דוד שטרנהל, שלא קבל עול המשמעת, דיבר בשטף, המסיר הרצאות על רקבון, פרטוקסיה וכו', עד אשר הוכרח לבסוף לקבל סניגור מטעם המדינה...

לדוד שטרנהל זה, המלך הבלתי מוכתר של מושב הזקנים בתל-אביב, היה מה לר' מר. יום אחד פרסם "כרוז" (בכתב יד) על אי-הסדר, השורר ברבנות בארץ ובפרט

בתל-אביב, על השודר והפרוטקציה השורר, רים, כביכול, שם, הוא לא חשך "מחמאות" לשופטי המדינה שהם לדבריו, משוחזרים בדעותיהם.

על כל אלה נתבע הזקן לדון על הוצאת דבה ושם רע, דבר שלא דא את שט' רנהל לגמרי. בדיוק ההפך: הוא צהל ושי' מח על כי יכול הוא לעמוד בסופי ולהר' טיף מוסר למדינה. כל משפט היה להר' צאה והיה צורך להפסיקו. ואלם בית המש' סט היה מלא זקנים וזקנות ממושב הזקנים, שבאו להנות מן המחזה: (רוב המאזינים האלה היו חרשים ודברו בקול רם, והיה צורך להוציאם מן האולם). המחזה הזה א' רך, בהפסקות, חודשים ולבסוף נקנס שט' רנהל ב-10 לירות על כך הכריז, כי הוא מוכן לשבת בבית הסוהר; מניין יקח תו' שב מושב זקנים 10 לירות?... איש איש נו יודע מה אירע עם הקנס, או שמא ישב ר' דוד בבית הסוהר?

הבה נרננה. פרשת המשפטים של דוד שטרנהל כבר נשכחה, הגם שלא נס' תימה. יש לו, דוד, עוד תריסר קובלי' נות ותביעות: כאלו המכונות נגדו ואחרות, בהן הוא תובע. לפי מראשו הוא צעיר מן הכתוב בתעודותיו; הוא מלא מרץ ופ' עילות צבוריות. יש בעיות רבות במושב זק' ניס, יש זרמים וכוחנים בבית השקט, שבר' חוב אלגנטי בתל אביב. לפני זמן מה, היה צורך להפיל שם את השלטון. ר' דוד עשה את ה"פוטש". בסגנון של יריחו, תקע ר' דוד בשני שופרות: מיד נתכנסו בני מושב הזקנים (140 במספרם) ור' דוד, ש' נחקבל בתשואות סוערות, פתח בשירה בצ' בור: הוא למד את הישישים והישישות את ההמנון החדש שחבר: "הבה נרננה,

דוד שטרנהל, מדך סגנון של יריחו

בני מושב זקנים". (הוא ההמנון המקובל עד עתה בקרב הזקנים).

עתה יש לר' דוד משימות רבות. עד תו במושב הזקנים, משמשת נקודת השי' קפה על העולם והחברה, לפיה הוא מוצא את הפגמים. הוא פועל מיד נגד כל אלה ע"י פרסום הדברים ברבים. וזה מביא לע' תים את ר' דוד בפני בית דין...

הארץ

ההתערבות המברעת. אנו מצדנו משתדלים לשרת את ציבור קוראנו על הצד הטוב ביותר, ועושים את המאמצים הגדולים ביותר, כדי להכניס את המקסימום האפשרי של חומר אימפריאליסטי. (חומר של סעריב לסוכניו).

(דוד רוזנצווייג, תל-אביב) **הריון ממושך.** אני חושב שכל ילד צריך להיקרא בשמו, על אחת כמה וכמה ילד שנולד אחרי טיפול של שנתיים בערך. (דברי יוחנן בדר בדברי הכנסת).

מירוצי. המסים אצלנו יש להם טבע: הם הולכים וגדלים בקצב רב יותר מאשר העגב' ניות של ראש הממשלה בנגב. (דברי יוחנן בדר בדברי הכנסת).

(סמואל אייכנברגר, ירושלים)

ארצות הברית

הראדר לא יועיל

במועדון לילה, בעירית להוואס באר צוהרית, הפסיק אחד המשחקים לרצות קט את משחק הקוביות והאזין. "אה, שוב פצצת אטום", העיר, וחזר אל הקוביות.

כעבור יומיים אישרה ועדת האטום: באזור הניסויים פוצצו כמה פצצות אטום לניסיון. סוג הפצצות נשמר בסוד. הנחשים: "פצצת הניוקס", שאפשר להטילה על מטרות פחותות ערך בחזית, פגזי אטום שאפשר לירותם מתותחים.

בטחון לחיים — 5500 דולאר

בכל רהבי ארצות הברית משגשגת עתה תעשייה חדשה: מקלטים אטומיים, מכל הסדר גים, החל משוחות רגילות (1360 דולאר) וכלה בדירות לוקסוס תתקרקעיות שלמות, הכוללות טלפון, יציאת חרום, מיטות, בתי שימוש ומכשירי גיגור לגילוי הקרנה אטומית (בס"ה 5500 דולאר). בעתונים מודעות ענק: "בטחון לחיך — הגן על עצמך ועל בני משפחתך מפני התקפה אטומית".

בהוליווד נערך טקס מיוחד במינו. השחקנית אדילה מארא הרימה חגיגית את הפיי דה, לעיני מצלמות הוליווד וקהל כוכבים ומפיקס רבים, וחנכה את המקלט האטומי הפרטי הראשון במקום. חייכה השחקנית: המקלט יפה כמקום משחקים לילדים, ואפשר לשמור בו שימורי פירות בקיץ.

70 אחוז מטוסים יגיעו. כשנתגלו

הפרטים הראשונים על יעילות ההגנה האווירית האמריקאית, נראה לרבים כי המקלטים האטומיים לא ימשו רק מגרשי-משחקים ומחסני-שימורים. מסתבר, כי אין כל הגנה אווירית מתאימה, שלפחות 70% מכל מטוסי האויב, המסוגלים במקום, יוכלו להגיע אל מטוניהם ולזרוק פצצות אטום על מרכזי התעשייה והאוכלוסיה.

אין דרך למנוע התקפה אווירית על אמריקה, אמר גנרל הריס וואנדרברג, ראש חיל האוויר, האמריקאי. "גם אם היו מקימים תחנות-ראדאר ברחמים של 10 ק"מ, אין כל תקנה להוריד מן השמים יותר מאשר 10% עד 30% מן המטוסים המתקיפים." חיל האוויר הברטי לא הפיל מעולם יותר מ-8% מן המטוסים הגרמניים, שהפציצו את בריטניה, והגרמנים מצדם הורידו בממוצע רק 4% ממטוסי בנות-הברית, שהפכו בסוף מלחמת העולם השנייה את ערי גרמניה לתל-חרבות.

הסיבה: גלי הראדאר פועלים רק בקו ישר, אינם חודרים ואינם עוברים הרים, אויב מנוסה יכול למצוא תמיד זווית-גשה, שהוא מחוץ לתחום הראדאר.

אזהרה של שעה אחת. תאור

דמויני של התקפה אטומית על ארצות הברית, ניתן בניו-יורק:

ביום ההתקפה המראוי מפציצי טור-2 סובייטיים מבסיתים. מטרותיהם: מרכזי התעשייה והמגורים של ארצות-הברית. הוטל עליהם להנחית מכה, שחשק את כושר התעשייה האמריקאי, ותשמיד מכסימום תושבים. בסמכם על סטטיסטיקות בדוקות, סברי המתכנים הסובייטיים, שאם ייהרגו 4 עד 5% מן האוכלוסיה האמריקאית, ישימו קץ לכוח המלחמה של ארצות-הברית.

הטייסים הסובייטיים ידעו שכ-30% מהם לא יגיעו למטרות, וכי השאר לא יחזרו לברית-המועצות אחרי הטלת הפצצות, אלא יידרו במצנחים על אמריקה, או יגיעו למי-קומות-מיפוש עם צוללות קומוניסטיות.

הטייסים היו מוכנים לכך. במשך חודשים ערכו תמרונים מעל ערים דומות בברית-המועצות. הם למדו כיצד לגשת למטרה בכלי הלהב בקרני הראדאר, בטוסם בגובה גמול מעל פני האדמה.

אחר שעברו את הקוץ הצפוני טפו המטוסים על פני הים, ונראו לראשונה ע"י סירות-ראדאר, במרחק 450 ק"מ מניו-יורק. מאותו רגע תעבור שעה עד הגיעם למטרה. מטוסי-סילון אמריקאים ינסו להפילם, אולם באותה שעה ייראו מטוסים אחרים בשאר המרכזים האמריקאים, ומטוסי-ההגנה יתחלקו לקבוצות קטנות. תותחי ההגנה, ברובם מיושנים, לא יעזרו בהרבה.

תוך דקות מספר תומטרנה כל הפצצות. אותה שעה ימצאו המפציצים האמריקאים הכבדים (מסוג ב-29) בדרכם לברית-המועצות.

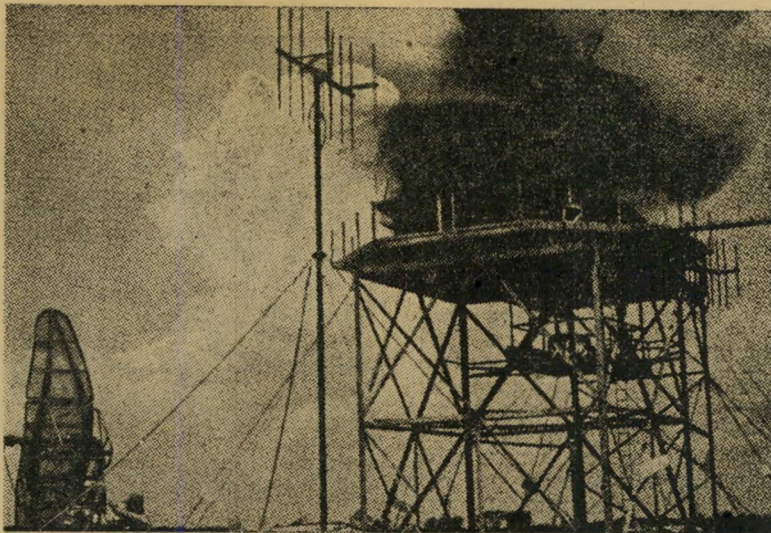
צות, להתקפת-אטומים נגדית. מתנחמים האמריקאים: אם קשה ההגנה האווירית של אמריקה, הרי ההגנה האווירית של ברית-המועצות, בעלת הגבולות העצומים, אינה אפשרית כלל.

הסיכום: שני הצדדים יגיעו אל המרכזים החשובים, ישמידו ערים ויהרסו מפעלים.

המאבק על ב/7. זאת לא היתה הדאגה היחידה של המצביאים האמריקאים.

קרקס, קובייה ושוחר

שעה ששאלו אירן הצעיר, מוחמד רזא פחלי (31) נשא את אשתו השנייה, סוראיה איספנדיאר (18). "שהיא בת לאב פרסי ולאם גרמניה, (ראה במרחב) הביאה הרכי בת המיוחלת מפריס לסתרן, בירת הממלכה, את להקת הקרקס לשעשוע קהל האורחים בחגיגת הנישואין. בין חיות הקרקס: 4 אריות, 12 נחשים.

מכשיר ראדאר, בהגנה

במקום ילדים ופירות

עבדללה, מלך הירדן, לא שבוע נחת מנתיניו: השבוע פנה בקריאה לתושבי מדינתו, להקפיד על שמירת צביונה הדתי של המדינה, לקיים את חוקי האסלאם.

אחר מהה נמרצות נגד התרבות משחקי הקובייה, שפשטו בין כל חוגי הציבור הירדני.

מתנגדו החותיק של עבדאללה חג' אמין ("המופתי") אליחופייני, היה פעיל ביותר.

אחר שהודה לסופר סוכנות הידיעות הגרמנית על יחסו הנאה של העם הגרמני כלפיו, בימי מלחמת העולם השנייה, ואחר שהבטיח להמשיך במאבק לפלסטין ערבית, המריא לקרצ'י, בירת פקיסטן, ותבע הקמת גוש ארצות האסלאם שיקדם את "שלום, בטחון וטובת העולם". (ראה במרחב)

הסנטור עזרא מנחם, נציג יהודי עיראק בסנט העיראקי מסר את קרקעותיו, אשר על גדות נהר קיפל — מקום שם נמצא, לפי האגדה, קבר יחזקאל הנביא, מועדף יהודי בכל — ששוין בחצי מיליון לירות, כשוחד לשלטונות, על מנת שיתירו את יציאת יהודי עיראק בגיל השירות הצבאי לישראל.

אחר שאיליה ("הסערה") אהרני בורג, זכה בדגל האדום של העבודה"ה כאות הצטיינות, ליום הולדתו הששים, ידעו עותני מצרים לספר, כי הסופר הסובייטי-יהודי עומד להתמנות נציג ברית המועצות בלבנון.

אף שיגארו נישואמה, יפני, יליד טוקיו 23, שהתייה, שאף למשרה דיפלומטית.

אחר שנתמנה, השבוע, למרצה במקצועות הציונות וישראל באוניברסיטה טוקיו, הביע את משאלת לבו: להיות הקונסול היפני הראשון בתל-אביב.

אמה, מרתף ושתי

לפני שאליהו אלה, ציר ישראל בלונדון, ששהה, לאחרונה, ימים מספר בארץ, חזר למשרתו, סיפר על ראיון שהיה לו עם וינסטון צ'רצ'יל.

צ'רצ'יל בן ה-76, נוהג לשכב במטה עד הצהריים ולעבוד בה. הוא מקבל את אורחיו, כשהוא עטוף שמיכות ונתון בפיומת צמר.

לסיעת מפא"י בכנסת לא האיר המזל פנים. כאשר ח"כ ישראל גורן, איש מפא"י בוועדת החינוך וחבר מועצת עיריית

* השח התגרש מאשתו הראשונה, פאוזייה, אחות פארוק, מלך מצרים, אחר שלא העמידה לו בנים זכרים, אלא: בת אחת.

תל-אביב, חזר ביום גשום משיבת הוועדה, מעדה רגלו והחליק למרתף.

גורי שבר את רגלו, הועבר לבית החור לים, נותח. אחר תאונת הדרכים בה נפצעו שלושה ח"כים מפא"י (הכהן, לאם, לבנה) גורי הוא ח"כ מפא"י רביעי, שיעדר מהכנסת שבועות מספר, עד החלמתו.

המיינור גנרל וירואם ריידי, ראש מטה משקיפי או"ם, חלה בכליותיו ומתכה בחדריו, שבמלון "המלך דוד", ירושלים, לגיתוחו ב"הדסה".

בינתיים מורה הגנרל, ממיסת חוליו, את סגנו, הקולונל דה-רייר, כיצד לנהוג בסכסוכי הגבולות, ההולכים ומרצבים, בין ישראל לירדן.

שעה שהשמועות על בריחתו של וולרימיר קלמנטס, מי שהיה שר החוץ הצ'כי, שהודח ומונה לתפקיד מנהל בנק הלאומי בפראג, למערב גרמניה, טלפן סופר סוכנות הידיעות האמריקאית "יונייטד פרס" בפראג למשרדו של קלמנטס, בבנק. הטלפוניסטית הודיעה שקלמנטס בא למשרדו, באותו יום, כרגיל, התנצלה והוסיפה ש"החבר קלמנטס עסוק כרגע".

בדומה לקלמנטס, שפרש מעבודתו ובדומה לשרי לטפל שפרשה מהבד, החליטה כוכבת הקולנוע האדרי לאמאר לפרוש מהבד אף היא: "כשאגמור את סרטי זה, אפרוש. אני רוצה לחיות חיים פרטיים עם ילדי... יש לי מספיק (כסף), כדי לחיות בנוחיות. נמאס עלי להשתתף בסרטים. אני רוצה גם קצת להתבודד".

ווליאם ג'ב ניוטון, 26, טייס אמריקאי-נצואלי מניו-יורק, שהתנדב לשרות חיל האוויר לישראל, בימי מלחמת העצמאות, הופיע בעמדה קדמית בחזית קוריאנה, 19 אלף ק"מ מבייתו, והודיע לצוות המרגמה, כי בא מניו-יורק, בטרמפ, על מנת להרוג כמה קומוניסטים. ההסבר: הוא נחשד ע"י חבריו בנטיית פרו-קומוניסטיות. מטה המהגה השמיני הודיע קצרות: רמת בריאותו של ניוטון אינה מתאימה לשרות פעיל. הוא יוחזר לניו-יורק (על חשבון הקונסוליה האמריקנית בפוסאן, בירתה החדשה של קוריאה).

כאשר הוגשו לרוד בך-גוריון שני שתילי אקליפטוס, מתוך מיליון שתילים, שגודלו הנוער של צה"ל טעו בשנתיים האחרונות, העיר לפנאיאדוף עקיבא עצמון, מפקד הגדוד, שמסר לו אלבום צילומים: "מתי נראה היער והדובים?".

במקום דובים יער נראה לראש הממשלה, כי מתנגדו ד"ר ישראל ("אלדד") שייב, המורה נמון הקומה, שערך את "המעש" במחתרת ואת "סולם" החוקי, זכה

ישראל שייב, במשפט

במקום דובים יער

בצו-על-תנאי נגד משרד החינוך. הנאשם האמתי במשפט היה שר החינוך, שנתן הוראה למשרד החינוך, לא להעסיק את מנהיגי הלח"י לשעבר, המטיף, כאילו, להפלת השלטון במדינה.

שלושה עתונאים נשואים, שמתפקידם ללוות את הנשיא טרומן בפעולותיו החברתיות, התלוננו בפניו אחרי שהופיע בציבור כל ערב במשך שבוע ימים. "היו לנו שלושה גטין", אמרו, הסתכל הנשיא באשתו בם טרומן, ואמר: לא שלושה, ארבעה! אולם כאות תנחומים נתן לאחד העתונאים פרס, לפיוס אשתו.

מוסיקה בלי מסחר

יום אחד, לפני 15 שנה, החליט משה קניוק, מנהל המוזיאון בתל אביב, כי הקשר בין הציון, הפיסול והמוסיקה אינו שותפות אמנותית בלבד. הלך ואירגן קונצרטים קאמרליים באולם המוזיאון, ואת ההכנסות חילק בין האמן והאמנית למנגינים ולמוזיאון. באותה שנה, נערכו במזרזיאלון ששה קונצרטים בלבד. בעונה שעברת, הגיע מספר הקונצרטים במוזיאון ל-40 ומעלה. ובמשך הזמן הזה, היה המוזיאון המקום היחידי בארץ, שבו משרתת האמנות את הקהל יאת האמנות. תמונות ופסלים רבים נרכשו תמורת הכנסות הקונצרטים. במשך 15 שנות הקונצרטים במוזיאון תל אביב, התחולל תהליך מעין מאה, ביחסו של הקהל לתל אביבי אל המוסיקה הקמריית. בקונצרטים הראשונים, היו באים למזרזיאלון כמה ימים, כמה סובבים ומספר מוסיקאים, שבאותו ערב לא היה להם מה לעשות. באולם לא נראו כמעט אנשים בלי קרצות. היום, מקץ 15 שנה, הפכה המוסיקה הקמרית נחלת הכלל ובפרט — הנוער, הנזהר למוזיאון, ומהנה קהל של קבוצה בכל קונצרט.

קונצרטים במחתרת. הקונצרטים הללו, שאי כדוגמת עינות התזמורת הסימפונית והופעות אחרות, נערכו והתקיימו כמעט במחתרת. מודעה צנועה ברחוב, ללא פרסום בעיתונים, ללא "חוג אוהדי מוסיקה" או "שוחרי מוזיאון", ללא ועדות מעצות לרפתאות, הודיעה על הקונצרט הבא. בצניעות התפתחה הפעילות המוסיקלית של המוזיאון, בלי פולחן כוכבים. טובי המנגינים מכל הסוגים, וצורות מכל הזמנים, להקות קמריות מכל הארץ — המוזיאון ארגן את הקונצרטים שלו בנוסח קאמרי ממש... הוא הנחיל מרה לאותם סובבים שסבבו, כי המוסיקה הקמרית היא נכס מיוחד ליוצאי אירופה המערבית, שהיו מאוינים לה עוד בימי הקיסר וילהלם... הדבר שימש גם הוכחה כנגד הדעה, שעבר (או לא בא כלל), בארץ, זמנה של המוסיקה הקאמרית ואת מקומה תפסה התזמורת הגדולה והכוכבים המפוצצים. מדי שבת בשבת מתקיימים הקונצרטים הקמרליים במוזיאון במסגרת התמונות. שזה דות מהן נרכשו בהכנסות הקונצרטים. הקונצרטים מתקיימים באווירה, שכולה אמנות. מקום זה הוא היחידי בארץ מבחינתו, רבות, שבו שולטת האמנות לשמה, גם במובן זה, שאף גרוש אינו נופל לכיסיהם של הסוחרים בה...

המבקרים בקונצרטים הקמרליים, במזרזיאלון, הרגישו בודאי לא פעם, בדמות אדם שקט, המתהלך כצל מאחורי "הקלעים" (המדרגות המובילות האולם שלמה, לחדרים בקומה ב'). בדרך כלל הוא מאזין בעמידה, כי כל הכרטיסים נמכרים. הצל הזה הוא משה קניוק, הרוח השקטה והערה של המוסיקה הקמרית.

איזה עסק מונוך?

עולם המוסיקה במילנו היה נתון באווירה של מתיחות, שגברה והלכה לקראת הצגת האופרה הקונסול של גיאנקרלו מונטי, מחבר איטלקי שהגר לארצות-הברית ושיצירי תיו זכו להצלחה גדולה בברודוויי. אולם האופרה להסכלה, בערב הצגת הבכורה היה מלא, וכבר לפני עלות המסך לא הלכו הברכים כשורה. היונים, שהיה על הסנור לשחרר על הבמה, נשלחו לדירתו והטבת, שלא הבין לשלם מה נשלחו, צלה אותן. בשורות הראשונות, המיועדות למבקרים המוסיקליים ולעיתונאים, ישבו בצוותא מבקרי עיתונים קומנוסיסטים, שהצטיידו מראש במשרוקיות. מיד עם עלות המסך, פרצו קריאות בוז ושריקות.

המתבר מונטי עמד מאחורי הקלעים וזיץ קרה הציפה אותו. הזמרים והתזמורת נאבקו בצחחות הקהל. אישה קמה וצעקה: "בוז לאמריקאים! תחי איטליה! איזה עסק מונוך!"

מצנח שישב בין הקהל השיב בזעם: "המורים! בורים הדושים! הרי אינכם יודעים מה העלילה בכלל!" אבל כנראה זכה הקהל את העלילה — הקונסול הוא מחזה אנטי-טוטליטרי חריף. הקרב נמשך גם אחרי סיום המחזה, והמשורה התעברה, כדי למנוע תגרות-ידים רציניות.

בחזק נאנח המחבר: "הפוליטיקאים הורגים אותי! למה הם מתעצרים במוסיקה?"

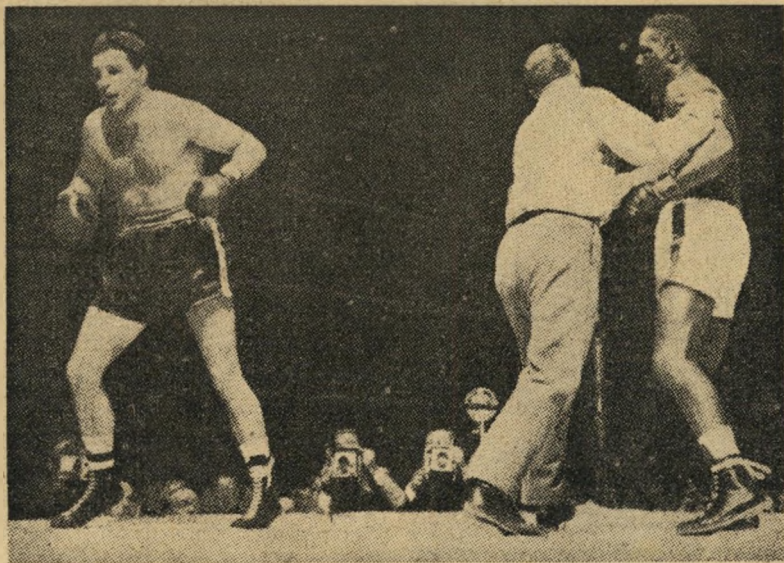
ואולי שזי טופפו. עלון קומוניסטי, הת' רעם: "באיזו רשות מתערב מוסיקאי בפוליטיקה?"

התאגרוכות

פני רוצח

אורד צירלס שומר 20 שבועות על תואר אלוף העולם במשקל כבד — בהתאגרוכות. הוא משלם באימונים אינטנסיביים ובקרבות תכופים את מחיר התואר הנכבד. נצחונות על ליי אומה, בניכחות קהל רב במדיסון סקוואר-גארדן, היה הששי בשורת נצחונותיו להגנת התואר העולמי.

מחירים לכבוד האלוף. צירלס

המתאגרף צירלס אורד (ימין) ויריבו חנות או מחסן

אוכנועים

דרך צלחה

תחרויות הקפיצה-על-אופנוע, האקרובטיקה, דהירה דרך אש או על מסלול גבוה, מושכת קהל עצום בכל העולם. לפי הסטייטיסטיקה, אוהב הקהל הרחב, לחזות במאורע עוצר-הנשימה, יותר מאשר בתחרות ממוינת. מירוצי-אופנועים מושכים את הצופים, בגלל המהירות המסחררת של הרוכבים, אך הקפיצות הן מסמך התחרויות. בכל תחרות גדולה, משתדלים המארגנים להכניס מבצעים מסוכנים, והשיא הוא לרוב רכיבה מתואמת של שני אופנועים. הרוכב הראשון (תמונה) צריך להגיע מעל למסרה השמאלית; אם הוא צונח לפני המועד ייהרג הרוכב השני, הנמצא תחתיו.

ההרפתקה היא לא רק קשה ומלאה מכשולים, אלא גם מסוכנת. מר פרקינס, אורח בריטניה, סבור שבמים אלה אין שום מעשה שגוען מיוחד במינו. הוא מתכוון להרפתקה מרתקת ומסוכנת, כאחד: מסע מאנגליה לדרום-אפריקה, דרך מדבר סהרה. מברטניה יצאו שני רוכבי אופנוע, מר פרקינס על אופנוע "אריאל" 3.5 כוחות-סוס, וחברו — מר סקילסון מניו-זילנד, על

נוכת כדרכים רבות בעמדתו המכובדת, למשל: "ברגע שאני נכנס לחנות או מחסן מיד מצלים הבעלים את המחירים". בשבוע החולף נשתנו הרגשותיו; אמר צירלס לחבריו: "יתכן שגיבה של 180 ס"מ ומשקל של 84 ק"ג אינם הולמים אלוף עולמי במשקל כבד. אינני נראה גדול בבגדי רחוב רגילים. יתכן, שהקהל רוצה לראות אלוף בעל מבנה-גוף כבד ופרצוף רוצח. כשאני מכיר אדם חדש, תגובתו הראשונה: 'אתה הוא האלוף העולמי?'

מתנגדו האחרון של צירלס — אומה — לא היה יכול להבין את פשר דבריו האלוף. כאדם, שהקדיש 17 שנה לאיגרוף מקצועי, סבור ליי אומה, שהתואר אלוף הוא ערבות מוחלטת לשלמות. אך עובדה מתמיהה היא, כי בכל מהלך הקרב הזה, תלחחת כל תנועה של האלוף בצעקות עוינות. כל מהלומה מלוכה עוררת לקריאות בוז, כל תנועה בלתי-נכונה — צחוקים.

"אינני יודע כיצד לנהוג", התחזה אורד צירלס, "אין הקהל שת לבו בכמה מהן הפגישות הקשות אני מנצח, ואינו משגח באיזה קלות אני גובר על יריבי. אינני יודע, אם הקהל הרחב יקבלני כאלוף."

5 שעות בגשם

ב-5 לחודש פברואר, שנת 1893, נתאספו כ-300 מושגעים-לבוסק על גדות ההר מיסיסיפי, כדי לחזות באחד מקרבות האיגרוף, אחד המשוים והארוכים ביותר, שנערכו אי פעם.

המנוצח מת. הארי שרף, שהתפרסם בנצחין נוקי-אאוט, בקרב שארך 77 סיבובים, מת בימים אלה בשיבה טובה, בן 78. עד הזמן האחרון עסק שרף בסוכנות ביטוח; אבל אחרי הקרבות המרובים, הוא אינו נראה ככל המתאגרפים שפרשו; שמר עתו לא לקחה עינו לא כהתה, ובימיו האחרונים דמה למטיף דתי ודבר בטון של פרופסור. יריבו, שנוצח בנוקי-אאוט, — פרנק קרוסבי — מת לפני 6 שנים.

איגרוף בלתי ליגלי. בשנת 1893, היתה ההתאגרוכות מקצוע בלתי-חוקי בארצות-הברית. שני היריבים נמלטו בשעות אחר-צהריים מיד משטרת סנט-לואיס, שהתערבה כדי למנוע את הקרב. ההתגנבות בוצעה בדרכים מקוריות ביותר: רכבת מלאה אורזים נלהבים, שקנו כרטיסים מראש, יצאה לדרך. הסיסמה: "פיקניק קר בסביבות הנהר". המנוצח והמנוצח בילו, לאחר קרב זה, שבועיים במיטה ו-11 חודש בבית-סוהר. **הקרב הארוך ביותר.** המאבק בין השניים נמשך חמש שעות וחמש דקות. תחילה הספיק אור השמש, אולם כאשר ירדה חשכה, נמשך המאבק לאיר לפידים

כתיבת קונגו-בלגית (גיוגלים וחיות-פרא), דרך קניה וטונגניקה, שם הם מקיפים לספס, בעזרת אופנועיהם, על הקלימנגירו (18700 רגל), ומשם — לקייפטאון ברודום-אפריקה. וכאן יפרדו השנים: הניו-זילנדי חוזר באניה לביתו, והאנגלי, המחפש הרפתקות נוספות, מתכוון לחזור ברכיבה על אופנוע למודנא. ההרפתקנים הקדישו ששה חודשים למסעם, ובתום המסע יחזרו פרקינס אל — המעבדה הכימית.

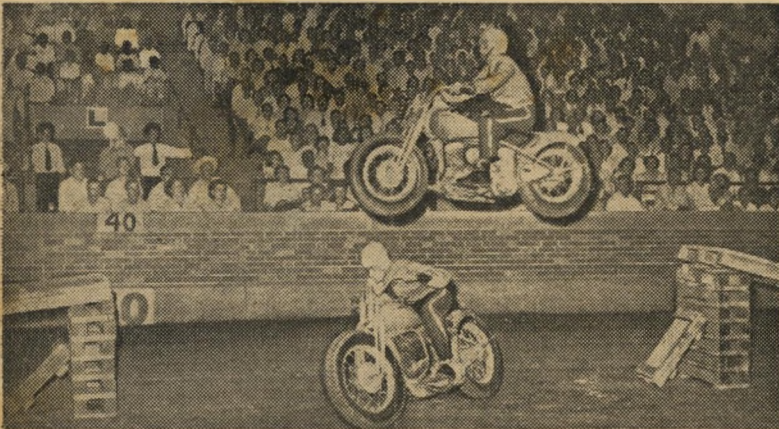
נדורגל

הלירה יורדת. הכבוד עולה. הספורט חשוב בעיני הקבוצות המקצועיות ככל שחורה אחרת. כאשר הפירמה מכובדת, משתדלים להזמין ולכבד בכל הזדמנות, אך כאשר נופל קרנה, הרי לא יתעניין בה איש. מצבה של מדינת ישראל בשטח הכספי-כלכלי, נמצא ביחס הפוך ל-מצב הפירמה הישראלית בשחקי הספורט. ככל שיוזר ערך הלירה, עולה כבוד הקבוצות הספורטיביות מ ישראל.

מוזמנים ומוזמנים. באלופיות בינלאומיות משתדלים המארגנים להגדיל את מספר הארצות המשתתפות עד מספר המקסימום האפשרי. וכך קרה שישראל הוזמנה לשני מפעלים בינלאומיים: האחד בוינה, בירת אוסטריה, והשני בניו-דלהי, אשר ב-הודו. הנבחרת הישראלית בסניס השולחן התחילה בהכנות רציניות ובשורת מבחנים לקראת הנסיעה לוינה. המאמן והמארגן — רוטבלום — זימן את שחקני "הפועל" ר"מכבי" לפונדק אחד. קשה לקבוע בבירור, אם ישראל תשתתף באלופות הבירה האוסטרית, אך ללא כל ספק ישתתפו במחרוזות התחרויות 24 ארצות אחרות. האליפות הנושאית עתה את המספר 18, תרכו כמה ועשרים גברים וכמהצית המספר — שנים. התואר של אלוף-עולמי נמצא ברשות-הרבים, מאחר שהאלוף היהודי-אנגלי-פולני-איטלקי (יליד וינה) — ריכרד ברגמן — נמצא בהסגר חמור וקפדני מטעם ההתאחדות האנגלית לטניס-שולחן.

יותר אקוטית היא ההזמנה להודו. ב-התאחדות הספורט לחובבים התקבלה הקריאה לספורטאי ישראל, לבוא ולהשתתף בתחרויות של עמי אסיה. העומדות להערך עוד השנה בהודו, אסיה וישראל הם מושגים קרובים יותר מאשר וינה וישראל. ו-אכן נשלחה תשובה חיובית. אם תשגר מדינת ישראל נבחרת ראוייה שלמה (למרות קשיי המסבע) תהא זו הפעם השניה שישראלים יבקרו בניו-דלהי. בפעם הראשונה היתה לפני פרוץ מלחמת העולם הראשונה.

הסקוטים יפלו. נראה שכדורגל-ני סקוטלנד החליטו להתחיל את מגו האיר הערפלי של ארצם בשמישי ישראלית מחממת והם יבואו בכמויות רציניות (שתי קבוצות מעולות) בקיץ. הקבוצה הראשונה שתבוא תהיה "דאנדי" והיא תופיע באי-טדיון העירוני, אשר ברמת-גן, ב-30 לחודש מאי. מיד לאחר בואה של "דאנדי", תגיע לישראל קבוצה סקוטית אחרת: "הברני" אנס" והיא תשחק כנראה במחצית יוני.

האופנועים, האופנועים ואקרובטיקה

אש או מסלול גבוה

שתי הקבוצות תחלנה בישראל את הסיוור בארצות המזרח-התיכון. התורכים נסו לס-חוב את הסקוטים לארצם קודם לכן, אך לא הצליחו אם כי הסקוטים יודעים בק-צנותם בענייני ממון. הרי בענייני שערות הם נדיבים ומסוגלים להעניק תריסרי שער-רים.

אופנוע "סנבים" 5 כוחות-סוס. אחרי שיעברו את הלמש באניה, ימשיכו ברכיבה על אופנועיהם, דרך צרפת ואיטליה. מניאפולי ימשיכו באניה עד טוניס באפריקה הצפונית. מטוניס, דרך המדבר סהרה הצעים, בשבילי שיירות גמלים של תושבי המדבר, ירכבו שני ההרפתקנים דרומה — אל קמרון הצר

סרטים

עיד במערומיה

העיר במערומיה היא ניו יורק. היא מתגלית בערותה לעיני הצופה, בלי וותן את המשטרה הנקוממת החוקרת מקרה רצח שגרתית זוהי ניו יורק, שאינה מוכרת לתושב או לתייר. זהו הכרך של מטה. ההצליחו המפיק המנוח, מאריק הלינגר, והבמאי ז'יל (באישון לילה) דאסין לתת תמונה מקיפה של צדו האפל של הכרך הגדול?

כן — משום שהסרט, שהוא הראשון, שצולם כולו ברחובות ניו יורק ובבתיה, הרחק מתפאורות הבד והקרטון של הליבור, הוא מאמץ כן, להשיג את אשר הור ליבור לוקה בו ביותר: ריאליזם. ולא — מפני שהמפיקים חששו ללכת עד הסוף ויר ערבבו בו סמנים מנוסים ותמונות מסמיות רות שער, כדי לעשותו, לפי דעתם, מעני ין ומותח יותר: לדוגמא: רדיפה דרמית אחרי פושע על מרומי גשר ענק. בעיר במערומיה, כאמור, חוקרת המשטרה מקרה רצח. הקרבן: נערה כפרית, שבאה אל העיר לבלות את עלומיה במות רות ותענוגות. חקירת מותה מביאה את המשטרה, בדמות הבלש בארי פיצגראד, אל כמה זכמה מבוכים, שכל אחד בפני עצמו עלול לשמש נושא לסרט. מסתבר כי השחיתות, המתגלה דרך אגב, איננה בכל פה את השכבה החברתית הגבוהה של ניו יורק, ונעמידה בצל את שיקאגו של אל קאפונה. כך, בכל אופן, מרמו הסרט.

ברי פיצג'רד, ("עיר במערומיה") הקרבן: נערה כפרית

המשטרה ההגונה. ההגונים ביותר הם, כמובן, השוטרים. יצורים נעימים (מור ידים בנשק) אלה עושים לילות כימים, עובדים ללא לאות ושמים תדיר את נפשם בכי פם, בכדי לטהר את עירם האהובה. והכל במשכורת של חצירעב. (הערה: לפני זמן קצר נאלץ ראש הבולשת של ניו יורק להתפטר, ואחר חלק ניכר של אנשיו, הסיבה: מלקוח שוחד עצום, שהקיף את רוב רובו של השירות, מידי אילי העולם התחתון). עיר במערומיה איננה, בסופו של דבר, ניו יורק מערומה לחלוטין. לכל היותר זוהי ניו יורק בתחתונים, ותחתונים רחוקים למשעי, ורודדים. הכל נעשה כדי למי צוא חן בעיני הקהל והצנזורה ההוליוודית, דית, ורובעת שבסרטים, לפחות, יהיה חוק טהור וידו תמיד על העליונה.

ישראל

יומן "כרמלי" ס"ד

קהל מבקרי הקולנוע בישראל מקבל את יומן כרמל בהסתגפות סבלנית, יחד עם המודעות הצבעונית, הוועקות מעל הבד בהפסקה. המודעות הצבעונית, רובן ככר לן, מצוירות בטעם רב והן לכבוד לאמנות הפרסומת בארץ — יומן כרמל עומד למטה מכל ביקורת: הצילומים רעים, העריכה חסרת טעם, הקריינות משעממת.

אך לשיא הזלזול בקהל הגיע נתן אקסי לרד, מנהל כרמל ומיסדו, במהדורה זו של יומנו, בקטע המראה את לארי אדלר מגיע ארצה.

אדלר המסכן... הוא עומד בפני המצ' למח ומגן "התקנה", כשמאחוריו נדחקים עשרים ראשים מחזיקים, כל אחד מהם משתדל לדחוק עצמו אל תוך תחום המצ' למח. גוסף לכל: הקטע מצולם במהירות מוגברת.

יומן כרמל נתמך על ידי משרד הפנים, כלומר בכספו של משלם המסים. משרד הפנים מקיים לחץ על בתי הקולנוע, שיציגו תוצרת זו. הכרמל מוכר, אפוא, כמוסד רשמי. תושבים רבים מאד בישראל היו דורשים מן הכנסת, שתתן דעתה לענין זה.

בקבוקי גוזו וזרעונים

חיצו הבקורות מכתיבים אל הסרטים, לעתים אל הצנוורה, לפעמים אל המציגים — לטובתם, כנראה, של האמנות והקהל. האמנות, בהיותה מופשטת, היא מעל לכל ביקורת. אבל הקהל, בשר ודם, הוכיח לא אחת שהוא ראוי להצלפה מיוחדת. בשעת אחת מהצגות סט הטוב, סרט שעורר התמרמרות גלויה של הקהל, השי לין מישו גפוררים — בוערים — מן המיצע אל תוך האולם והעלה באש את מעילו של אחד הצופים. המשטרה שהור עקה חפשה לשוא את הפושע.

קולנוע "גן רינה" היה מציג לפנים סרטים ממדרגה שלישית ורביעית — הרפת קאות וזולות, סרטי המערב הפריע, שמשכו קהל רעשני, שאהב להשתתף בפועל בעלילות הסעירות. בקיץ שעבר הל שינוי לטובה בטיב הסרטים, אבל הקהל הפרוע עוד נהר לקולנוע זה מתוך הרגל. בעת הצגת הבכורה של שלטון הדמים, בהפסקה בין היומן לסרט, הפציץ חלק מן הקהל את הבד במטר של בקבוקי גוזו, שהתנף פצו ברעש. לבות המשתתפים בספורט נתמלאו עליצות למשמע הרעש.

לא מכבר, בהצגה השניה של הבאריקדה האילמת, בקולנוע "מגדלור", התבצרה בשורה השביעית של היציע חבורה של כעשרים בחורים בני עשרים ומעלה, שהביעו את דעתם השלילית על הסרט בקול רם ובמטרה ברורה להפריע. איש מן הסדרנים לא ניסה להשפיע עליהם להמנע מהטרדה מכוננת של שכניהם.

קולנוע "ממר", תל אביב, מציג בכל יום ששי סרט במשך כל היום. אין זה אותו סרט המוצג כל השבוע, אלא סרט ישן, לרוב מדרגה נמוכה שבגמכות. זהו פשוט שימוש לרעה, מצד בעלי האולם,

פשוטים: הם שוכבים על המדרכה, עד שהמשטרה אוספת אותם משם. בינתיים עדין הסרט עסקים טובים והוא מוצג בסני אולמות מלאים. מלפן מישו למנהל הקולנוע, באחד הימים, בשבוע שעבר: "פצצה תיזרק לאולם". מיד הוועקה המשטרה, הסרט הופסק, 7501 צופים יצאו החוצה יחיכו בסבלנות, עד שהאולם נסרק.

מריה מונטז, גין סירר אומון ("אטלנטידה") הקרבן: מאהב יפהפה

לא נמצאה כל פצצה, אולם כששרת ניו יורק (קאטולית-אירית, ברובה הגדול) טצאה, כי בעל הקולנוע עבר על שתי תקנות בחוקת החזקת אולמות. לאחר שנרשם נגדו דו"ח, חזר הקהל לאולם והצגת הסרט נמשכה. פעילות המשטרה על המדרכה נמשכה גם היא. בינתיים ממשיך יוסלני לבקש הרשאה רשמית מן האפיפיור להצגת הסרט. התור צאות עד היום: שלילית.

בקצרה

אטלנטידה — האגדה על אודות ה ממלכה האגדית ומלכתה האגדית מוסרסת בשלישית. הפעם לאריה מונטז, וואן סירר אימון הם המושלת האכזרית וקרבת-מאהב בה היפהפה.

ההגדה לבית פורסייט — סיפור החלק הראשון של הרומן האנגלי הגדול על אודות איירין פורסייט, נשואיה ואהבתה האומללים. אומללים כמו כן: בעלה שהיא נוטשת אותו; מאהבה -- הנהרג התאב; בת דרכים; הנערה, שאותו מאהב נגזל מחיקה ועוד אחרים. ביניהם: גאלסדורתי והקהל.

צ'מפיון — ספורו המפורסם והמצד ין של רינג לארדנו על עליתו של בעל אגרוף למרומי התהילה בזירת הבוקס, על גווית תבריו וידידיו. סרט אכזרי, מזהיר. **פאבילדה** — הנצרות הקדומה בעיני גיו של קארניל (המחבר חייסמן) ובמאי גדול (בלאסטי). תמונות ההמונים — הטורבות ביותר שנראו על הבד מזה שנים רבות.

בעובדה ש"ממר" הוא הקולנוע היחיד הפי תוח אותו יום. יודעים כל המעוניינים בתל אביב: "הסרטים המוצגים ביום ו' ב"ממר" הם אימים." ברם, ההרגל הקולנועי הוא כה חזק, עד שהמונים רבים צובאים כל אותו יום על דלתות האולם. כפיכ, לבראה הסרט, מתחילה התמרמרות. קרא צופה מאוכזב אחד ביום ו' שעבר לחברו בעברו השני של האולם: "משה, מה באנו לסרט כזה? ואני עוד עוזבתי את

העבודה באמצע היום." לכל אלה יש להוסיף את ההטרדות הקטנות, כמו הפיצוח הבלתי פוסק של גרעינים בפיות מרבים היושבים בקולנוע, והלהג הבלתי פוסק של "מסבירי הסרט" לידדים קשיהבה, או העובדה המזוהה, שהקהל נוהג לברוח מן האולם לא עם גמר הסרט, אלא כמה דקות לפני כן, והי תוצאה, ביקור בקולנוע במדינה התרבותית, הנקראת ישראל, הוא ענינו אחד גדול.

אמר מבקר סרטים אחד: ראיתי סרט בחוץ לארץ. התפעלתי ממנו. כעבור חד שים אחדים ראיתי אותו שוב, בתל אביב. הוא נראה איום.

ארצות הברית

רוברטו והפצצה

רוסילני טוען שהוא בורח מן הפרסו מת. העתונאים מאמינים לו, כפי הנראה, כי הפרסומת רודפת אחריו בעקשנות וי עקביות יוצאים מגדר הרגיל.

לא שכן עדין הסערה סביב איסור סרטו הוט שפגע ברגשות הקאטולים בארצות הברית, ושמו של הבמאי הופיע שוב בעמודים הראשונים של עיתוני ניו יורק. לפני הקולנוע, בו מוצג הסרט הקצר (שלושים דקה) מסתובבות בלי הרף משי מרות: של ארגונים קאטוליים, ומשמרות נגד: של אלה הטוענים לזכותו של הסרט להיות מוצג (הסרט מוצג בינתיים, עד שי יתברר משפט מניעה נגד איסורו של צנזור ניו יורק).

תכסיסיהם של אנשי המשמרות הם

ובהלת הזהב

